

J A A R V E R S L A G 2 0 1 4 V A N D E I O N A S T I C H T I N G

IONA 2014

IONA 2014

Jaarverslag van de Iona Stichting

Inhoudsopgave

De Kunst van het Ontvangen 4

Bestuursverslag Iona 2014 9

Het Lievegoed Academisch Netwerk 18

In memoriam 19

Voornemens voor 2015 22

Financiële aspecten 23

Overzicht schenkingen 2014 31

Beleidsplan van de Iona Stichting voor 2015 – 2017 36

Doelstelling stichting, bestuurders en medewerkers

Doelstelling van de Iona Stichting

Het doel van de stichting is het bevorderen van geestelijke, culturele en maatschappelijke ontwikkeling in de ruimste zin. Zij richt zich op initiatieven van algemeen nut, in het bijzonder op het gebied van: 1) antroposofie en haar aandachtsgebieden, waaronder pedagogie, gezondheidszorg, gehandicaptenzorg, landbouw, natuurwetenschappen, euritmie, en het actief waarnemen van kunst. 2) De religieuze dimensie van het leven. 3) Architectuur, monumentale kunsten, tuin- en landschapsarchitectuur, muzische en beeldende kunsten. Het bestuur hanteert de doelomschrijving van de stichting als een levende en richtinggevende kracht.

Doelgroep

De Iona Stichting is een knooppunt van schenkers, aanvragers, studenten, kunstenaars, wetenschappers, bestuurders, medewerkers, leveranciers, vrienden en belangstellenden uit de sfeer van maatschappelijke vernieuwing, cultuur en antroposofie. Al deze belanghebbenden vormen de doelgroep.

Bestuurssamenstelling per 31 december 2014

Mevrouw drs. Désanne van Brederode	<i>voorzitter</i>
De heer drs. Merlijn Trouw	<i>vice-voorzitter</i>
Mevrouw ir. Clarine van Lookeren Campagne	<i>secretaris</i>
De heer drs. Jan Huisman	<i>penningmeester</i>
Mevrouw drs. Lili Chavannes - Fortuyn	
De heer drs. Dennis Kerkhoven	
De heer ir. Maarten Roest Crollius	
De heer prof. mr. Jaap Sijmons	

Secretariaat per 31 december 2014

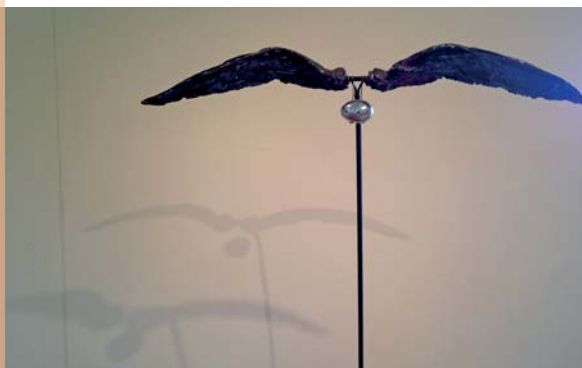
De heer Ignaz Anderson	<i>directeur</i>
Mevrouw Sonja Bönisch	<i>boekhouding</i>
Mevrouw drs. Frouke Flieringa	<i>projectaanvragen</i>
Mevrouw Marlies Gallenkamp	<i>communicatie, evaluatie</i>
Mevrouw ir. Clarine van Lookeren Campagne	<i>antroposofie en samenleving</i>
Mevrouw Carina van der Kluft	<i>schoonmaak</i>

Erebestuursleden per 31 december 2014

De heer Dolf van Alderen	<i>erebestuurslid</i>
De heer mr. Michiel ter Horst	<i>erebestuurslid</i>

De Kunst van het Ontvangen

Andreas Heffeld, Vlucht 3, 2010

Voorzichtig

voorzichtig

heb ik de gevangen vogel

uit de strik verlost

ik laat hem vliegen

hij geeft mij vleugels

Willem Hussem uit: *Warmte vergt jaren groei* (2005)

Hoe je een cadeautje moet ontvangen leren de meeste mensen al in hun kindertijd. Niet zomaar weggrissen uit de handen (of nog erger: de tas) van de gever, niet in een woest gebaar het papiertje er van afscheuren, en niet meteen met het nieuwe speelgoed gaan spelen: 'Je pakt het rustig aan en uit, en daarna zeg je netjes dankjewel. Ook als je het eigenlijk geen leuk cadeautje vindt. Want de ander heeft er misschien wel veel moeite voor gedaan. En blijf daarbij niet naar het cadeautje zelf staren, maar kijk de gever aan als je iets aardigs zegt.'

Waarom er zoveel regeltjes aan het ontvangen te pas moesten komen begreep je soms pas later, als je zelf een cadeautje aan iemand overhandigde en de ontvanger er onverschillig of slordig mee omging. Het schrijnende was daarbij misschien niet eens dat er geen oprecht bedankje van af kon, maar dat de ontvanger het geschenkje niet op waarde leek te schatten.

In de loop van je leven wordt de omgang met cadeautjes die je op hoogtijdagen mag ontvangen allengs eenvoudiger. Dankzij ervaring en inzicht heeft het aangeleerde regeltje aan warmte gewonnen en is het is makkelijker om je dankbaarheid op je eigen manier te tonen. Maar dan dient er zich een ander probleem aan: hoe doe je recht aan al die bijzondere, waardevolle, met liefde voor jou uitgekozen cadeaus, lang nadat je de gevers hebt bedankt?

Wie zijn eigen kamer rondkijkt, zal misschien wel twee, drie ooit met plezier ontvangen geschenkjes kunnen aanwijzen die er nog steeds op wachten om gelezen, bekeken, bewonderd, geproefd, gedragen of gebruikt te worden.

Maar stel je voor dat je iets beschadigt. Dat het gaat slijten, beduimeld raakt, dat je het verliest of eigenlijk toch niet zo geweldig vindt als je destijds dacht...

Je zou een museum kunnen inrichten met al die lieve, mooie gestes waar de ontvangers niets mee durfden te doen. Een droevige gedachte. De keerzijde van vernieling uit verveling: behoudzucht uit een teveel aan dankbare bewondering.

In het vorige jaarverslag van de Iona Stichting was het thema *Humor, het spel rond het gouden midden*. Die humor is gebleven. Net als de aandacht voor het steeds weer zoeken naar het midden - naar het juiste, beweeglijke, speelse evenwicht tussen twee of meer polen of extremiteiten. Dit zoeken heeft veel gemeen met de kunst van het ontvangen.

Anders dan voor het ontvangen van (verjaars)geschenken, liggen er voor het ontvangen van onverwachtse, spontane gaven geen spelregels klaar. In balsporten zoals basketbal en handbal zie je dit terug. Een goede, gerichte, 'gouden' worp kan iemand misschien nog wel aanleren door veel te trainen. Maar de vanger kan niet met open armen op een tactische positie in het veld gaan staan, wachtend tot de bal in zijn handen zal belanden. Op en rondom de ingenomen plek moet hij in beweging blijven, de blik gericht op degene die de bal voor even bezit. Welke richting zal er voor de worp worden gekozen? Hoe hoog zal de boog zijn die de bal straks beschrijft, of gaat hij in een rechte lijn naar voren? Staat er wind? Zijn er andere spelers in het veld die deze bal beter kunnen vangen en zo ja, hoe bied ik die dan ruimte?

Als een speler denkt dat hij de bal kan vangen, zal hij deze soms nog voordat deze de daling heeft ingezet 'uit de lucht plukken' – of toch nog missen. Dat maakt vangen tot een enerverende, spannende activiteit. Er hangt veel af van de eigen wakkerheid, en van de ietwat tegennatuurlijke moed om niet weg te rennen voor het op je af vliegende projectiel, maar het juist

tegemoet te gaan. Daarbij is er ook sprake van een toevalsmoment. Wanneer de bal je 'toe valt', en je die hebt kunnen vangen, veert je hart op van vreugde en verbazing: 'Het is gelukt, ik heb 'em!'

Elementen uit deze vangkunst, opvangkunst, zijn ook nodig bij het ontvangen. Bijvoorbeeld inzicht of inspiratie. Of een ogenblik van onverwachtse, onaangekondigde schoonheid. Van genade. Het hangt in de lucht, maar je moet het wel kunnen zien, horen, en daartoe moet je eigenlijk al veel eerder wakker, open en vooral: *onbevangen* willen en durven zijn. En dit weer in het volle besef dat een dergelijke houding geen garantie is dat je daadwerkelijk iets zult vangen. Kinderlijk eenvoudig, en tegelijkertijd: een oefening op zich.

Met het woord 'ontvangen' is pas op het tweede gezicht iets vreemds aan de hand. Vergelijkbaar met het woord 'ont-moeten': het betreft hier, idealiter, een (hernieuwde) kennismaking met een ander, ontgaan of vrij van 'moeten'. Ontspannen dus. Geïnteresseerd. Met open vizier.

Ontwapend en ontwapenend.

Wie ont-vangt, maakt het vangen meteen weer ongedaan. Hij houdt de vangst niet vast, bewaart die niet 'voor later', maar geeft het de ruimte. Hoe langer je stilstaat bij dit werkwoord, hoe groter de paradox lijkt te worden. Het gaat hier namelijk niet om *niet-vangen*, ook niet om vangen en *hierna* weer loslaten, maar om een vangen dat volkomen ontgaan is van een vangkarakter. En in haar gebaar wellicht zelfs veel meer lijkt op de tegenhanger: geven.

Je kunt deze gelijkenis met geven goed waarnemen wanneer je in een kring met mensen staat die van hun linkerhand een kommetje hebben gemaakt en allemaal een bal in hun rechterhand houden: ieder van hen legt op het aangegeven moment

de bal behoedzaam in de linkerhand van zijn buurman, en merkt daarbij dat zijn linkerhand ‘als vanzelf’ een andere bal ontvangt. Vervolgens brengt iedereen deze bal in zijn linkerhand naar zijn eigen rechterhand, en dan kan de eerste beweging opnieuw worden voltrokken. Zo ontstaat er een ritme dat door de groep wordt bepaald, en de snelheid kan daarbij eventueel worden opgevoerd. Totdat er iemand dromerig wordt van de cadans, en bijvoorbeeld vergeet om zijn linkerarm uit te strekken, of totdat iemand teveel over de handelingen gaat nadenken en hierdoor net te vroeg of te laat in actie komt. Het resultaat: er valt een bal op de grond, of iemand in de kring ontdekt dat hij opeens geen bal meer in zijn handen heeft, terwijl een ander er in elke hand één vasthoudt.

Wat dit kringspel (dat vaak in euritmielessen op de Vrijeschool wordt gedaan) zo bijzonder maakt, is de ontdekking, elke keer weer, dat geconcentreerde aandacht bij het geven van de (koperen) bal voldoende is. Je hoeft er alleen maar op te letten dat jouw bal precies in de linkerhand van je rechterbuurman terecht komt en ondertussen zorgt je linkerbuurman er wel voor dat je in je geopende linkerhand een nieuwe bal ontvangt. Niet alleen het Bijbelse gezegde ‘Laat uw linkerhand niet weten wat u rechterhand doet,’ wordt hiermee erfahrbaar: je ontdekt ook dat die lege linkerhand elke ronde weer gevuld wordt met iets wat je daarna weer weg kunt schenken.

Natuurlijk wil dit niet zeggen dat het er in de werkelijkheid ook altijd zo speels, simpel en eerlijk aan toe gaat. We leven nu eenmaal niet in veilige kringen, waarin iedereen elkaar precies evenveel geeft – waardoor iedereen ook steeds weer evenveel terugkrijgt.

Iets soortgelijks zien we bij nieuwe initiatieven tot een zogeheten ‘circulaire economie’ waarin dus ook van een grote mate van transparantie sprake is. Echter, een al te gesloten kringloop verhindert tevens dat er creativiteit, groei en (persoonlijke) ontwikkeling mogelijk zijn: immers het aantal ‘ballen’ blijft gelijk. Iedereen is gedwongen op zijn plek te blijven staan en zich te houden aan het ritme. Een dergelijk ‘zelfvoorzienend’ samenleven kan op den duur klakkeloos worden, mechanisch, waardoor geven en ontvangen beide hun waarde verliezen. De handelingen komen dan niet meer voort uit vrije wil, laat staan uit het hart.

Maar wat, als we de vrije wil van ieder individu maar op z’n beloop laten? Blijkt het merendeel van de mensen dan niet vooral uit op nemen, verzamelen, bezitten, (op)sparen en consumeren?

Het is alweer jaren gebruikelijk om de mens te zien als een zelfzuchtig wezen, zonder hierover een negatief waardeoordeel te vellen. Immers, deze aangeboren zelfzuchtigheid kan dusdanig worden ingezet, gestimuleerd en gereguleerd, dat ze de economie ten goede komt. De impuls die er van een stijging van de koopkracht uitgaat is enorm, het ‘welbegrepen eigenbelang’ is geen beladen term meer, en hoewel iedereen er inmiddels ruimschoots van doordrongen is dat groei en expansie niet eindeloos kunnen doorgaan, onderschrijven sommigen stilzwijgend toch nog de pompeuze slogan die zakenman Gordon Gekko (gespeeld door Michael Douglas) uitsprak in de film *Wall Street* (1987) en die luidde: ‘Greed is good.’ Dit weer tot verbijstering van anderen die, daartoe al dan niet aangespoord door de recente crisis, van mening zijn dat er een einde moet komen aan de hebzucht, aan het consumentisme en in de eerste plaats aan de graaicultuur bij banken en multinationals.

Met lede ogen stellen ze vast dat mensen nauwelijks meer in staat zijn om onbaat-

zuchtig, belangeloos te geven: het moet wel iets 'opleveren'. Al is het maar de reductie van een vaag schuldgevoel jegens minderbedeelden elders in de wereld. Zelfs als we willen aanvaarden dat mensen over het algemeen beter zijn in nemen dan in geven, dan betekent dit nog steeds niet dat ze daarmee ook goede ontvangers zijn. Degene die neemt bepaalt zelf wat hij neemt, een ontvanger krijgt (misschien) iets, maar kan niet altijd zelf bepalen wat dit zal zijn. Hij is afhankelijk van eventuele schenkers. En hoe weten die wat hij nodig heeft, hoeveel hij nodig heeft, wat hij mooi, leuk of interessant vindt?

Je kunt het soms al merken bij zowel het krijgen van kritiek als van complimenten: een ongemakkelijke verlegenheid, die haaks staat op de autonome, heldhaftige, vastberaden 'Ze moeten me maar nemen zoals ik ben!' -houding, waarmee je natuurlijk pas werkelijk vooruit komt in het leven...

Wie niet het gewenste ontvangt, wie te weinig ontvangt, wie zich onrechtvaardig behandeld voelt kan hierover klagen, maar wie onverwachts iets mag ontvangen wat te groot, te mooi voor hem is, kan heimelijk achterdochtig worden. Wat wil de schenker van me? Denkt hij met zijn gave mijn vriendschap en loyaliteit te kunnen kopen? Verlangt hij op zeker ogenblik toch meer dan alleen mijn dankbaarheid terug? En mocht hij verwachten dat ik zijn gave investeer in één van mijn toekomstplannen, kan ik die verwachtingen dan wel waarmaken? Die onzekerheid kan verlamrend werken.

Bij nemen en geven ben ik het zelf die bepaalt. Bij het krijgen, het ontvangen, kom ik hoe dan ook in een relatie terecht die ik misschien niet zelf heb gewild – en daarbij voel ik me kleiner worden, onmondig. Want een gegeven paard kijk je niet in de bek, en je behoort niet te spugen in de bron waaruit je hebt mogen drinken. Wat je als ontvangende partij bij al dit getob kan vergeten, is dat mensen die goed kunnen ontvangen heel hard nodig zijn bij de vorming van een sterke(re) geefcultuur. Maar als 'goed' ontvangen niet te leren is en niet in regels is uit te drukken, hoe doe je het dan?

In het hierboven beschreven kringspel met de bal, dat geen verliezers en winnaars kent, is er iedere keer na de handeling van het gelijktijdig geven en ontvangen een klein tussenmoment. Een adempauze. Daarin geeft iedere speler de ontvangen bal aan zichzelf.

Zonder dit overgeven van eigen linkerhand naar eigen rechterhand zou de doorgeef-stroom onmiddellijk stagneren. Even houdt iedereen de bal dus in beide handen; lang genoeg om de warmte van vorige gever(s) aan de bal gewaar te worden en hieraan eigen afdrücken toe te voegen, kort genoeg om niet te kunnen spreken van vasthouden, van balbezit, van een 'vangst'.

Het is precies dit moment dat voorkomt dat het spelletje alleen maar om het doorgeven zelf gaat: je kunt letterlijk een ogenblik stilstaan bij dat wat er wordt doorgegeven.

De vorm, het gewicht en de warmte ervan, de geschiedenis ervan – en in dit wegende stilstaan krijgt het materiële object een betekenis, een waarde. Die je vervolgens dan ook weer betrokken én vrij weg kunt schenken, om ruimte te maken voor dat wat je nieuw in de kom van je lege linkerhand ontvangt.

Misschien is een vruchtbare geef-en-ontvang-cultuur ook wel gebaat bij dergelijke adempauzes. En bij onafhankelijke halteplaatsen, waar schenkers zonder schroom hun gaven brengen, vergezeld van de hoop dat er voor deze gaven mensen worden gevonden die ze met open handen en een open hart willen ontvangen. Niet om dit voor zichzelf te houden, maar om er iets mee te doen, iets mee tot stand te brengen dat zich in de toekomst gul laat delen, uitdelen en wellicht vermenigvuldigen. Tijdens zulke adempauzes en in zulke halteplaatsen ontstaat een vrij ruimte waarin met aandacht en gevoel kan worden waargenomen welke waarde, welk gewicht, welke geschiedenis en welke intentie en idealen met het geschonkene verbonden zijn. Zoals in een bijlage van het NRC (dec.2014) deze wederkerige relatie tussen ontvangen en geven mooi beschreven werd. Daaruit blijkt dat iedere mecenas, groot of klein, het gevoel kent om te mogen ontvangen, waarbij de wil wordt wakker geroepen om iets terug te doen; uit vrijheid te mogen schenken! Culturele instellingen, zoals bijvoorbeeld musea, zijn vaak ontstaan uit particulier initiatief met een opvoedkundig doel. De mecenas wil hiermee iets van waarde aan de wereld geven.

Wanneer er zich dan een aanvrager meldt die van zijn eigen idealen en noden geen geheim wil maken en de op hem afkomende toekomst tegemoet durft te rennen, niet wetend of hem ook echt iets zal toevallen, maar wel met de wakkerheid en onvangenheid die daarbij nodig zijn, dan kan de eerder gedane schenking

mogelijk doel treffen. Met de nadruk op 'mogelijk'. Garanties zijn hierbij niet te geven. Ontvangen is geen 'cassen' – maar evenmin: 'incasseren'. Hooguit moet je met lege handen durven staan, en je tijdelijke kwetsbaarheid en kleinheid daarbij soms aanvaarden. Niet ontdaan, maar door je telkens opnieuw actief te ontdoen van je behoefte aan houvast.

Wie zo'n ontvanger probeert te zijn geeft gevers een grandioze kans. Om boven zichzelf uit te stijgen en dat wat voor hen zoveel waarde heeft los te laten, toe te vertrouwen. Wellicht aan jou. Dat kan kracht schenken: je blijkt het waard te zijn, zelfs nog voordat je dit hebt kunnen aantonen. Een afhankelijkheidsrelatie? Integendeel.

In een bewust en vrij 'ontvangmoment' als hierboven geschetst, maakt de ander jou een autonoom, verantwoordelijk individu, met toekomstkwaliteiten. Daar houdt het betonen van dankbaarheid op een aangeleerde plichtpleging te zijn, maar kun je de dankbaarheid met het bestaan met frisse moed gaan leven.

Ignaz Anderson
Désanne van Brederode

Bestuursverslag Iona 2014

In de loop van pakweg tien jaar lijkt er in de Nederlandse samenleving, in Europa en in de wereld bijna geruisloos een omslag te hebben plaatsgevonden. Nog steeds is het podium aan brutale, lompe, iedereen opzij duwende, ijdele, schreeuwerige en hebzuchtige ego's – zoals de socioloog prof. Dr. Harry Kunneman ze al in zijn boek

Voorbij het Dikke Ik (Humanistic University Press, 2005) beschreef. Maar de openlijke afkeer van deze ego's lijkt de laatste tijd te groeien. Bot, boud, grof, inhalig en stoer gedrag, -in de openbare ruimte, de media en op internet - zijn inmiddels zó normaal geworden, dat steeds minder mensen er van onder de indruk zijn. Laat staan dat ze de discussie met hun grensoverschrijdende medemensen willen aangaan. Opgeblazen, hijgerige provocateurs nemen nog altijd veel plaats in en drukken daarmee anderen in de hoek, maar de ervaring heeft geleerd dat hun populariteit en invloed juist toenemen wanneer hun houding met

behulp van genuanceerde argumenten in twijfel wordt getrokken. Dat is voor hen alleen maar koren op de molen. Zelfs in een samenleving die leeft onder de dreiging van extremistische terreur, en verontwaardigd is over het brute geweld dat onlangs nog zo afschuwelijk werd ingezet om angst te zaaien, is men er inmiddels van doordrongen dat verbale tegenagressie en de stigmatisering van hele bevolkingsgroepen niet de juiste verdediging van belangrijke waarden zijn. Deze rustige, nuchtere, soms zelfs gelaten instelling, maakt ook dat er gelukkig weer meer zicht komt op kwetsbare groepen, individuen en waarden.

Een toegenomen wantrouwen jegens instanties kan leiden tot cynisme, maar evenzeer tot initiatiefkraft. Als enkeling kun je misschien niet veel uitrichten, maar in een gemeenschap van mensen met dezelfde zorg, dezelfde hoop of hetzelfde belang, doel of ideaal kan toch die betrokkenheid vorm krijgen, waaraan het in groter verband lijkt te ontbreken. "Van ego- gerichte naar meer eco-gerichte systemen en economieën" is hiervan een mooi voorbeeld. Mede op initiatief van de Iona Stichting heeft Otto Scharmer (senior MIT) in maart 2014 zijn laatste boek met gelijknamige titel in de Jaarbeurs te Utrecht gepresenteerd.

'We doen het zélf wel,' is een veelgehoorde uitspraak – en men is op eigen houtje bereid tot een dieet dat het in aanleg misschien toch nog steeds 'dikke ik' weer wendbaar maakt en de slagkracht van anderen niet in de weg staat. Het is opvallend hoeveel belang er, zeker in het afgelopen jaar, is toegekend aan 'zachte krachten', zoals kwetsbaarheid, nuance, onbevangenheid, voorzichtigheid, terughoudendheid, respect en eerbied, dankbaarheid, schatplichtigheid, vriendelijkheid, geduld en de moed om openlijk onmacht en twijfel toe te geven. Van onderop vindt gelukkig veel positieve verandering plaats. Protest en polarisatie maken dan plaats voor pragmatisme en participatie. Dat stemt natuurlijk optimistisch. Maar juist omdat dergelijke kleinschalige, van onderaf ontstane initiatieven (denk aan de Vluchtkerk in Amsterdam, waar uitgeprocedeerde asielzoekers dagelijks onderdak en maaltijden ontvangen) weinig tot geen structureel beleid kennen, en lang niet altijd organisatiesdeskundigen kunnen aantrekken die de koers uitzetten, kunnen delegeren, leidinggeven en/of toezicht houden, zijn deze initiatieven vaak zo sterk

als de zwakste schakel. Of het nu gaat om mantelzorgers, buddy's, vrijwilligerswerkers, actieve buurtbewoners, zzp'ers die zich hebben verenigd in een eigen bedrijfje, om kunstenaars die samen een cultureel centrum runnen, of om studenten die in gezamenlijkheid een goed doel hebben geadopteerd: er hoeven maar een paar deelnemers ziek te worden, of het te druk te krijgen met ander werk, met hun gezin, en de versplintering is een feit. Zonder dat iemand er direct verantwoordelijk of aansprakelijk voor is.

Zeker, de prachtige term 'participatie-samenleving', die in de troonrede van 2013 werd aangekondigd, lijkt genoemde ontwikkelingen te stimuleren. Maar daar waar participatie in hoofdzaak om bezuinigingsredenen wordt gepropageerd, beleven velen dit toch weer als een plicht. Waarbij extra (geldelijke) steun, richtlijnen en adviezen ontbreken.

'Ik wil heel graag de zorg voor mijn bejaarde ouders op me nemen, veel liever dan ze te moeten laten verkommeren in een verpleeginstelling waar er nauwelijks tijd en aandacht voor ze is, maar hoe doe ik dat, als ik als alleenstaande moeder ook nog zorg voor twee kinderen heb, en een drukke baan, omdat ik anders financieel niet rondkom? Wie vervangt mij als ik zelf onverhoopt ziek word? Hoe regel ik betaalbare naschoolse opvang voor mijn kinderen, om de zorgtaak voor mijn ouders in ieder geval deels te kunnen vervullen?' Vaak moeten instanties hierop het antwoord schuldig blijven. Of zijn er heus wel regels en 'potjes', maar dan weer niet toegespitst op net dit ene, particuliere geval, in uitgerekend deze gemeente... Het is onvoorstelbaar jammer wanneer de goede wil in mensen op die manier alsnog wordt gefrustreerd, en ze hun geloof in eigen en gezamenlijk kunnen alsnog verliezen.

Om die reden is het belangrijk dat er onafhankelijke mensen, verenigingen, fondsen en stichtingen in een buitenkring bestaan, die niet alleen oog en hart hebben voor de inspanningen, maar ook beschikbaar zijn voor advies en steun waar dit gewenst wordt. Niet uit regel- en bemoeizucht, maar omdat ze dankbaar zijn met deze talrijke pogingen van mensen, om mét elkaar precies dat gestalte te geven wat ze zelf in deze samenleving missen en waardevol achten voor veel meer mensen dan alleen zichzelf of hun eigen clubje geestverwanten.

Het bestuur van de Iona Stichting heeft het afgelopen jaar wederom mogen kennismaken met tal van sprankelende initiatieven. Niet alleen in de aanvragen die de stichting bereikten, maar ook in ontmoetingen en verkennende gesprekken met geïnteresseerden.

De Iona Stichting beschrijft zich als een 'lerende' organisatie, maar hieraan zou kunnen worden toegevoegd dat de stichting ook in toenemende mate een 'ontvangende' organisatie is geworden. Niet alleen in letterlijke zin (wij ontvangen graag aanvragers, schenkers en belangstellenden in het Iona-pand aan de Herengracht), maar ook in figuurlijke zin. Het treft de medewerkers van de toch relatief kleine stichting aangenaam dat zovelen de weg weten te vinden – ook mensen die zelf niet of nauwelijks bekend zijn, of verwantschap voelen, met één van de twee inspiratiebronnen van de stichting: antroposofie en kunst.

Dat er desondanks aansprekende raakvlakken zijn is veelal gelegen in een gedeelde waarneming en gewaarwording, namelijk die van verregaande versplintering. Maatschappelijk kwesties worden weliswaar democratisch vanuit diverse specialismen, wereldbeschouwingen en denkrichtingen benaderd, en analyses en oplossingen kunnen zeer doorwrocht zijn, maar hoe kunnen ze in de wereld werk-

zaam worden als hierbij zo vaak sprake is van een eenzijdig, verabsoluteerd 'eigen gelijk' aangaande paradigma's en methodes? Wie bijvoorbeeld streeft naar een rechtvaardiger en duurzame economie, zal zich misschien eerst moeten afvragen of alles van waarde wel in economisch termen is uit te drukken... Hervorming en transformatie kennen niet één vertrekpunt, maar zijn gebaat bij een meerduidige benadering, waarbij vanuit verschillende disciplines en visies gezocht wordt, en gezocht blijft worden, naar wat werkelijk wezenlijk, tijdloos en universeel is. Dit in het volle bewustzijn dat het een integrale benaderingswijze blijft van wie of wat 'de mens' is, en wat de zin en bedoeling van het leven op deze aarde zou kunnen zijn.

Middelpuntzoekend is niet hetzelfde als middelpunt-vindend. Respect voor de vrijheid van ieder individu om nu juist zelf een bedoeling in zijn leven te kunnen ontdekken (of niet) en een zin aan zijn leven te kunnen geven (of niet) maakt niet slecht voorzichtig, maar ook schatplichtig. Wanneer je de geschonken geestelijk vrijheid als sluimerende mogelijkheid in ieder mens liefhebt, is het zaak om de wereld zó in te richten dat ieder mens daarin de ruimte krijgt zijn eigen vrijheid te beleven en daaraan vorm te geven. Dat is iets volkomen anders dan hem je eigen theorieën over vrijheid op te leggen. Bij deze ruimte scheppende daden hebben mensen en groepen van verschillende richtingen elkaar zéér nodig. Alleen dan kun je elkaar blijven ontmoeten en bevragen en attenderen op een teveel aan wil, aan waarheidsclaims, op een teveel aan goed bedoelde overtuigingskracht, waar je er juist zo naar verlangt om de hindernissen weg te nemen die mensen belet gul en warm te stralen, als niemand anders dan zichzelf. En tegelijk: voor iedereen die dit behoeft.

Dat de kunst van het luisteren in alle samenwerkingsverbanden, groter en kleiner, minstens zo van waarde is als de kunst van het spreken, zag de stichting terug in aanvragen die het gesprek en het luisteren tot onderwerp hadden. Zo steunden we

de uitgave van het boek *Dynamisch Oordeelsvorming* en kijkt ze nu al met belangstelling uit naar *Luistermeer*, van De Boilerhouse Projectgroep te Den Haag, die in het voorjaar van 2015 in eurtimie en in tal van andere kunstvormen de verschillende kwaliteiten en aspecten van het luisteren ervaarbaar wil maken in een reeks openluchtvoorstellingen.

Het afgelopen jaar zijn de banden met het Earth Charter verder versterkt, en dat is ook in de aanvragen terug te zien. De bereidheid bij aanvragers om hun doelstellingen te toetsen aan dit handvest is evident en prikkelt een enkele organisatie zelfs om nog actiever in te zetten op, bijvoorbeeld, duurzaamheid - middels hergebruik van materialen en een reductie van papier bij publiciteitsactiviteiten. In januari 2014 werkte onze directeur mee aan de "Executive Course on Education and Ethics" in Costa Rica, alwaar aan de University for Peace een Unesco leerstoel gevestigd is voor duurzaamheid en het Earth

Charter. Dit heeft in Nederland tot allerlei activiteiten geleid, onder andere met diverse Hogescholen en het Nivoz te Driebergen. In oktober 2014 werd in samenwerking met Earth Charter NL een masterclass van een week georganiseerd in Leusden, waarbij de waarden van het Handvest van de Aarde vertaald werden naar het onderwijs. Dit sluit aan bij eerdere onderwijs initiatieven van de Iona Stichting om met partners te komen tot meer samenhang rondom Goed Onderwijs, met onder andere de hoogleraren Luc Stevens en Gert Biesta. Biesta's concept "World-Centred Education" sluit aan op dit mooie, maar lastige onderwijsvraagstuk wat wenselijk is voor het kind in een wereld samen met anderen. Ook werd in mei in aanwezigheid van Z.H. de Dalai Lama meegewerkt aan "Education of the heart". Eerdere activiteiten rondom het thema 'Gezonde zorg' hebben gemaakt dat vindingrijke pioniers op dit gebied geen drempelvrees meer kennen. Ter illustratie: het bestuur was bijzonder gecharmeerd van een aanvraag van *Thuiszorg Emile*, in het hart van de Jordaan in Amsterdam, waar studenten van verschillende medische en verpleegkundige richtingen samen thuiszorg 'op maat' regelen, met aandacht voor de wensen van elke individuele zorgbehoevende. Niet de te leveren diensten staan hierbij centraal, maar de tijd, de aandacht en het persoonlijke contact dat iemand nodig heeft. Met als resultaat dat de cliënt zich gezien en gehoord voelt als iemand die oneindig veel méér is dan zijn of haar aandoening of hulpvraag, terwijl de student ervaring en mensenkennis opdoet, die hij/zij niet kan leren uit theoretische boeken. In december 2014 vond een tweede Zorgcongres plaats in Rotterdam waarbij, mvo-Zorg in samenwerking met de Iona Stichting de resultaten heeft kunnen presenteren van een eerste expeditie. Naast het baan-

brekende werk dat Machteld Huber heeft verricht met haar nieuwe concept van Positieve Gezondheid hebben acht grote zorginstellingen hun inspanningen rondom de verduurzaming van de zorg, middels een nieuwe kledinglijn, kunnen presenteren. Een wereldprimeur waarmee gezocht werd naar een nieuwe vezel, welke de belasting van het milieu en het comfort van de zorgverlener integraal wilde verbeteren.

Ook bij tal van andere aanvragen in 2014 viel op dat het zwaartepunt niet meer ligt bij ambitieuze, geïnspireerde geestrijke idealen waar dan in tweede instantie een vorm voor moet worden gevonden; een vruchtbare voedingsbodem telt evenzeer. Wat is er nodig om een plan te kunnen laten 'landen'? Komt het initiatief voort uit dat wat ik/wij zelf te bieden heb(en), of is er voeling met de wereld, met de omgeving, met de tijdgeest en haar vragen aangaande de - nabije- toekomst - en wil het initiatief daarop een inspirerend antwoord zijn?

Deze omkering werd zeer concreet bij al die aanvragen waarin gezonde voeding, en dus een gezonde landbouw centraal stonden. Het was opmerkelijk te zien op hoeveel plekken, nationaal en internationaal, mensen zich bezighouden met vraagstukken rondom een goede omgang met de aarde, en tevens met de verduurzaming van veelsoortig zaaigoed. In Järna, Zweden, werd onder de titel The Summer of Soil in de zomer van 2014 niet alleen een boeiende expositie ingericht, waarbij alle zintuigen werden geprikkeld – er waren ook tal van lezingen en praktische workshops die een belangstellend, breed én gespecialiseerd publiek tot meer 'bodembewustzijn' konden brengen.

Niet alleen milieuproblematiek, klimaatverandering, de teloorgang van een gevarieerd landschap en het belang van (bio)dynamische landbouw en veeteelt stonden centraal, maar er werd ook dieper ingegaan op de samenhang tussen een gezonde, rijk gevarieerde, 'levende' bodem en de menselijke gezondheid, die eveneens niet zonder gezonde verteringsprocessen kan. Naast het vorig jaar uitvoerig beschreven belang van de bijen herkennen we nu ook het belang van zaadvaste rassen in de landbouw. Ook hiermee wordt de stimulerende werking van het Earth Charter concreet; 2015 is het VN jaar bodem.

In deze tijd van elkaar snel opeenvolgende trends, heftige omwentelingen, indringende nieuwsberichten en de zeer diverse interpretaties en analyses hiervan, lijkt een eigenzinnige, flexibele grondhouding onontbeerlijk. Dat lijken velen te beseffen: aan originele oplossingen en creatieve plannen is geen gebrek. Het vraagt echter moed om hierbij ook aan haalbaarheid op de lange termijn te denken.

En vooral: aan draagvlak.

Draagvlak, opgevat als 'goede aarde' of als moreel-kompas, is een voorwaarde om te kunnen ontvangen. Soms kan dit niet zonder het stevige ploeg- en egwerk, dat lucht en leven brengt in de vaste grond en maakt dat zaad noch hemelwater kunnen wegspoelen. Een initiatief dat zich exclusief richt op een kleine groep gelijkgestemden, echter zonder een open, verwelkomende houding naar de buitenwereld, loopt het risico te verworpen tot een even bekend als elitair 'preken voor eigen parochie' – dat soms wordt gecamoufleerd door een collectieve slachtofferhouding: 'Zie je wel, niemand begrijpt ons...'

Zelfreflectie (intern en innerlijk 'bodemonderzoek') is dan onontbeerlijk. Sluiten vorm, stijl, taal, werkvormen en een eventueel podium wel aan bij de mensen die je hoopt te bereiken? Zijn de verwachtingen realistisch, de doelstellingen niet te hoog gegrepen? Is er rekening gehouden met tegenslag – en ligt er dan een alternatief scenario klaar, zodat een deel van de plannen, waar nodig in aangepaste versie, op den duur alsnog verwezenlijkt kan worden?

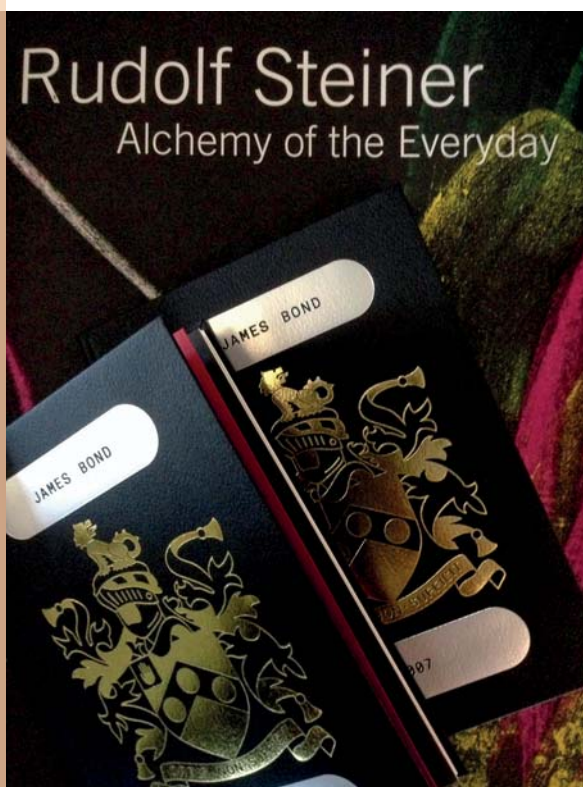
Vanzelfsprekend hoeft dit in een aanvraag aan de Iona Stichting niet allemaal genoemd te worden. Maar in een kernachtige, degelijke en doordachte beschrijving van wat er wordt gewild, dient er idealiter ook rekenschap te worden afgelegd van de manier waarop getracht gaat worden het doel te bereiken, en hoe dit één en ander zich verhoudt tot noden van deze tijd en van de toekomst. Een enthousiast, geïnspireerd, moedig en origineel plan hoeft in de uitwerking ervan immers nog niet zélf inspirerend te werken. Aandacht voor een vraag als: wie is/zijn de ontvangende partij(en)? en: wie of wat zou baat kunnen hebben bij ons initiatief en hoe geven we dit zodanig vorm dat het niet alleen levensvatbaar wordt, maar ook rijkelijk vruchten kan werpen?, is voor de ontwikkeling van een geloofwaardig plan, mét kans van slagen, een voorwaarde. Zowel een te uitvoerig, breed uitwaaiend, impressionistisch betoog als een te compacte, summiere opsomming van te zetten stappen op weg naar de realisatie van een plan, roepen té veel vragen

en soms zelfs twijfels op: alsof er aan de buitenwereld én aan de lezers van de aanvraag eigenlijk niet echt is gedacht. Een oordeel vellen wordt voor hen dan bijna ondoenlijk. Waardoor het toekennen van (een deel) van het aangevraagde bedrag wordt bemoeilijkt, evenals het opstellen van een heldere, evenwichtige motivatie voor een afwijzing die geen verdere discussie behoeft.

Iets soortgelijks geldt voor de evaluatie van een initiatief of project dat mede dankzij het toegekende geldbedrag 'in de wereld is gezet'. Wat in het Nederlands wordt aangeduid als de 'kern van de zaak' heet in het Engels 'the heart of the matter' – welbeschouwd een prachtige uitdrukking. Want wat is het hart van, en in, de materie? Hoe kun je dit waarnemen en hoe omschrijf je deze waarneming vervolgens zó, dat ook een buitenstaander zich er een voorstelling van kan maken, zich er begripen bij kan denken en er dan ook het juiste oordeel aan kan verbinden? De Iona Stichting weet uit ervaring dat een perfect opgestelde aanvraag niet altijd iets zegt over de kwaliteiten van het project zelf. Het omgekeerde is ook geregeld voorgekomen: een wat vage, slordige aanvraag, met hier en daar de nodige leemtes (waarover toch nog contact moest worden opgenomen) maar wel met voelbare kiemkracht, bleek inderdaad tot een prachtig project te leiden, dat aan alle, door de aanvrager zelf gestelde, doelen ruimschoots voldeed.

Dit neemt niet weg dat een aanvrager die zich er van bewust is dat het opstellen van een aanvraag hem of haar niet eenvoudig valt, natuurlijk altijd een niet bij het plan betrokken, maar ter zake kundige kennis kan vragen om eens met een objectieve blik mee te lezen en de aanvraag op genoemde punten aan te scherpen. Een goed plan verdient een zorgvuldige formulering, die uitnodigt om mee te doen.

In het komende jaar wil de Iona Stichting hierin nog oplettender worden. Niet in de laatste plaats omdat de stichting niet zomaar een som schenkgeld beheert, maar met alle schenkers warme, persoonlijke betrekkingen onderhoudt of heeft mogen onderhouden. De (oud)bestuursleden kennen de motivatie van de schenkers die een fonds bij de stichting hebben ingericht en nemen in hun beslissingen deze motivatie graag mee. Bij bijdragen uit een fonds waarvan de schenker is overleden wordt door het bestuur zorgvuldig afgewogen of de schenker zich in deze toekenning zou kunnen vinden. Is deze in overeenstemming met de wil en met de warmte waarmee hij of zij zich met een bepaald gebied, een bepaalde toekomstimpuls heeft verbonden? Het is bijzonder te merken hoe, in deze afweging, de geldelijke waarde wordt omgevormd tot de geestelijke waarde die er voor de schenker zo nauw mee was verweven – en hoe een bepaald bedrag hierdoor vermenschlijkt wordt, opnieuw een eigen gezicht en stem krijgt, soms over de dood heen. Dat de Iona Stichting kán schenken, komt omdat ze in de eerste plaats een ontvangende stichting is. Ook hierin. Dat de stichting hierom dankbaar is, en blijft, is geen loze formule. In alle vergaderingen is het voelbaar: de stichting mag schenken, en dat is in zichzelf al een geschenk. Het betekent tevens dat we onze inspiratiebronnen zelf goed willen verzorgen en levend willen houden. Open, kritisch, wakker, onbevangen – waarbij de bestuursleden regelmatig de eigen werkwijze tegen het licht houden, en willen veranderen als dit de vrijheid in beoordelingen en beslissingen en de al eerder genoemde slagvaardigheid ten goede komt. Het is nooit klaar of af, en daar waar er toch enige zelfvoldane behoudzucht binnensluipt ('We hebben dit altijd al zo gedaan en het functioneert nog prima') probeert iedereen elkaar wakker te houden. Inzichten kunnen niet binnenvallen,

niet aarden, niet kiemen en wortel-
schieten in te hechte, vaste grond. In het
afgelopen jaar zijn er 10 nieuwe
Fondsen op Naam bij ons ingericht.
Het totaal is daarmee op 72 gekomen.

Het hoogtepunt van 2014 was al in het
vorige jaarverslag aangekondigd:
in november van dit jaar organiseerde
De Iona Stichting een symposium in de
Kunsthal, onder de titel: 'De omvor-
ming van het alledaagse tot kunst'. Dit
symposium werd gehouden in het kader
van de tentoonstelling 'Rudolf Steiner
en de Alchemie van het Alledaagse' die
toen al een paar maanden liep en nog
tot 11 januari 2015 zou duren. Ook
hierbij verreed de stichting uitdrukke-
lijk een dwingende, theoretische bena-
dering. Met plezier bood ze het podium
aan zeer uiteenlopende sprekers, werk-
zaam in verschillende disciplines, die
geen van allen afdoende en uitputtend
hoefden uit te leggen wie de veelzijdige
filosoof, kunstenaar, *esotericus* en maat-
schappijvernieuwer Rudolf Steiner nu
'werkelijk' was geweest en waardoor hij
met zijn levenswerk zoveel verschillen-
de mensen nog altijd kon inspireren.
Gestreefd werd naar een rijkdom aan
invalshoeken, -speels, onverwachts,
verrassend- waarbij de aangezochte
sprekers en een enorm team aan rond-
leiders slechts een gerichte vraag
ontvingen. Een lang, intensief voor-
gesprek ging er niet aan vooraf, laat
staan dat er inhoudelijk instructies
volgden over het beeld dat er gegeven
zou moeten worden. Het was ook voor
de stichting wat dit betreft een waag-
stuk, dat werd aangegaan in het volste

vertrouwen in al die verschillende individuen die de stichting kent, en in alle
relaties die er in de loop der jaren zijn opgebouwd. Deelnemers de ruimte bieden
om zélf, en met elkaar in kleine groepen, te ontdekken wie Steiner was en wat zijn
werk voor hen betekende of zou kunnen betekenen: dat was de opzet. Iets heel
anders dan het doel om iedereen met één zelfde visie naar huis te laten gaan. Het
was daarbij soms nog een hele kunst om, alweer, te voorkomen dat het symposium
het voertuig zou worden van een missie – welke dan ook, van wie dan ook. Tot
grote vreugde van de Iona Stichting slaagde ze in haar opzet.

Het was voor de organisatoren een feest om te zien hoe open en onbevangen mensen elkaar ontmoetten en inspireerden: aan het einde van de dag, bij de slotborrel, leek er geen sprake van verzadiging, vermoeidheid en opluchting dat men na al dit 'indrinken' van mooie en verheffende verhalen eindelijk even kon ontspannen – integendeel. Er leek iets gewekt, en zelfs kortstondige ontmoetingen waren vervuld van geestdrift en interesse, alsof er iets was bevrijd, en mensen zichzelf en elkaar wilden bevrijden in de ontmoeting met de ander. Opdat er iets kon worden opgevangen, ontvangen. Met aangenaam 'lege' handen gingen de deelnemers naar huis. En dit niet omdat ze zoveel hadden moeten geven aan aandacht en inspanning, maar omdat er hierbij ruimte, vrijheid was geschapen voor iets nieuws. Iets wat nog wilde en wil worden.

Dat is wat de Iona Stichting in 2015 nog vaker hoopt mogelijk te maken: dat er iets kan gebeuren, kan toevallen, kan invallen wat zo diep, vanuit het hart gewenst wordt door velen, en wat toch niet maakbaar is, of gestuurd kan worden, of van een bedoeling of missie vergezeld mag gaan. Mensenwerk de kans geven, samen met andere mensen, in vrijheid – dat is wat de stichting inspireert. Zo zien wij de gelijkenis in deze tijd tussen de opkomende 'Sociale Ondernemingen' (waarbij financieel rendement en sociaal rendement; zo ook tussen leen- en schenkgeld hand in hand gaan) en Mondriaan die "de verhouding tussen het uiterste ene

(horizontale) en het uiterste andere (verticale) in volkomen harmonie wilde beelden". Het verhaal van de Stijl, zo eindigt het voorwoord van het eerste nummer uit 1917, is er een over innovatie, over geloof in een nieuwe kunst, over geloof en de overtuiging van de noodzaak tot verandering! Geven en ontvangen die niet meer elkaars tegenpolen zijn, maar ook niet alleen keerzijden van dezelfde medaille. Liever nog: twee handen, twee gebaren, maar met telkens dat ene gebaar ertussen: dat van belangstellende, eerbiedige bezinning op een zo waardevol geheim. Opdat het kan worden doorgegeven tot in de verre toekomst.

Désanne van Brederode

Het Lievegoed Academisch Netwerk

In het jaar 2014 heeft het academisch netwerk twee lijnen opgepakt en tot een eerste afronding gebracht. In de eerste plaats was er de verder in de geschiedenis van de Iona Stichting teruggaande verbinding met drie promovendi die zich op het Manicheïsme richtten en jaren geleden gezamenlijk op reis gingen langs de oude

Zijderoute: Christine Gruwez, John van Schaik en Roland van Vliet. Op 23 juni 2014 werd te Utrecht een plenaire bijeenkomst gehouden over Mani en het Manicheïsme. De kiem was de impuls van Bernard Lievegoed om Mani weer onder de aandacht te brengen in zijn *Over de redding van de ziel*, dat in 1993 verscheen. Daarin schetst hij de geestesstroming die op Manoe en later Mani terugvoert. 21 jaar later deze bijeenkomst, waarin twee van de drie promovendi inmiddels hun promotie achter zich hadden en zij allen over hun ontdekkingen bij het thema Manicheïsme konden vertellen: Christine Gruwez over haar belangstelling voor het kunstzinnige van Mani als schilder en de werkelijkheid van het beeld (*Arzhang*), John van Schaik over zijn onderzoek onder professor Van Oord, een kenner van de Keulse Manicheïsche Codex, naar het dualisme van de Katharen, en ten slotte Roland van Vliet, die het docetisme en radicaal dualisme van het oude Manicheïsme kon nuanceren en onder de dikke lagen

van latere interpretaties een bevestiging van gezichtspunten van Rudolf Steiner vond. Opvallend hoe nieuw materiaal sinds de tijd van Rudolf Steiner daaraan bijdroeg: de manuscripten uit Turfan, Koptische documenten (o.a. Kaphalaia en Psalmenboek) en de Griekse Mani-Codex over het leven van Mani. Het levend houden van deze oudere geestesstromingen, die hun werking tot in het heden hebben, is een belangrijke taak en gaf de bijeenkomst meer betekenis dan alleen een terugblik op een afgelegde studieweg. Het was verder bijzonder deze bijeenkomst te houden in de 'Hogeschool voor Geesteswetenschap' aan de Drift in Utrecht, (mede) opgericht door een van de drie sprekers, John van Schaik.

In de loop van 2014 kwam de in 2013 gevormde 'hooglerarenkring' binnen het netwerk enkele malen bijeen in het huis van de Iona Stichting te Amsterdam en had zich daarbij ten doel gesteld een thema uit te diepen: dat van de dubbele tijdstroom. Op 21 november 2014 werd wederom te Utrecht een tweede plenaire middagbijeenkomst gehouden. De centrale voordracht was dit keer van professor

Bijeenkomst Manicheïsme; John van Schaik, Christine Gruwez en Roland van Vliet, Hogeschool Geesteswetenschappen Utrecht

Cees Zwart: *Ontwikkelkunde in geesteswetenschappelijk perspectief. De tijd gelaagdheid en dynamiek*. De tweede helft van de middag was een forumgesprek met enkele hoogleraren uit de 'kring'. Het thema is zo facetrijk dat het niet kon worden uitgeput, maar ook hier kon zowel in een rijke terugblik de oogst van een langere biografische onderzoekslijn worden gepresenteerd, als ook een nieuw thema worden voorbereid. Het ligt in de rede om in 2015 beide thema's van voor- en najaar te verbinden in een thematische bijeenkomst over de weerstanden van de ontwikkeling in onze tijd. De scherpste in de tegenstelling tussen licht en duister is in onze tijd immers volop aanwezig. Een appèl op ons bewustzijn. In het voorjaar van 2015 willen wij echter eerst ruimte geven voor jongere academici, om daarmee een nieuwe 'kring' te benoemen, als een van meerdere die het netwerk moeten verlevendigen. De voorbereidingen van het gebruik van de eigen website zijn inmiddels vergevorderd. 2015 wordt weer een actief jaar.

Jaap Sijmons

In memoriam

María Johanna (Jobs) van Beuningen - Chabot 4 juni 1913 – 29 januari 2014
Erebestuurslid van de Iona Stichting

Haar vader was in Rotterdam een bekend houthandelaar. Het gezin woonde aan de Schie, die later gedempt zou worden met het puin van het bombardement. Waar nu het verkeer richting Coolingsingel raast, groeide Jops met haar drie jongere zusjes op in een beschermd milieu, in kringen van vooraanstaande Rotterdammers. Er werd getennist, de kinderen hadden muzieklessen en men ging naar concerten. Met de Oldsmobile maakte het gezin tochten tot in Zwitserland. De familie verhuisde in 1930 naar Kralingen. In dat jaar ging Jops, net 17 jaar, naar kostschool in Genève, waarna ze de draad weer oppakte in Rotterdam. Het was crisis, maar zij maakte een reisje naar London met vriendin Mariette, per vliegtuig, als verjaarscadeau! Zij koos voor de opleiding Kinderverzorging en Opvoeding met veel praktisch werk o.a. in Genève. Maar de opleiding behelsde veel meer dan alleen praktijk. Ze kreeg naast de voor de hand liggende vakken ook psychologie en filosofie. Ze sloot in 1935 de opleiding af met het diploma.

Jops trouwde in 1938 met Harry van Beuningen, en vertrok naar Tunis, waar Harry ging werken op een bunkerstation van de SHV. Toen de oorlog begon werd hij overgeplaatst naar Antwerpen, maar ze moesten hals over kop vluchten voor de invallende Duitse legers. Eerst naar St. Nazaire, dan naar Parijs, om in 1941 terug te keren naar Nederland. In Utrecht werden haar kinderen Harry en Eddine geboren. Haar man hielp ondertussen piloten uit neergeschoten vliegtuigen te ontkomen naar Franse turfafgravingen. In 1946 werd zoon Frank geboren, het jaar dat Harry directeur werd van de Trading Company (kolen en bunkerolie) in Antwerpen. Het gezin vestigde zich in Kapellenbos en in 1964 in Brasschaet in een heerlijk huis op een prachtig terrein. Maar in 1965 werd Harry plotseling uit het leven gerukt door een auto ongeluk. Haar kinderen waren inmiddels uit huis en

Jops stond alleen. In die periode ontmoette zij de antroposofie. Bijna een halve eeuw later, terugkijkend op haar leven met de antroposofie, schreef ze bij haar 100ste verjaardag: *“Waar gaat het om?” - “Het gevoel hebben dat je op weg bent een waarachtig mens te zijn. Zó kan de waarachtige mens in ons worden geboren als wezen, als antroposofia.”*

Woorden van Willem Zeijlmans, die zij had opgeschreven voor de Iona Stichting waar ze in 1968 bestuurslid geworden was. 1968, het jaar van het keerpunt in de Vietnam oorlog, van de Parijse studentenopstand en van de oprichting van de Club van Rome en van de wereldwijde discussies over pesticiden die de aarde vergiftigden.

Niet veel later klopte een aantal jonge mensen op de deur van de Iona Stichting. Zij waren hevig bezorgd over de vergiftiging van de aarde. Zij wilden biologisch-dynamische voeding verkrijgbaar maken in iedere supermarkt. Toen toonde Jops van Beuningen hen wat het is om mee-enthousiast te zijn. Door bemoedigende woorden, door kritische interesse, door krachtige financiële steun van de Stichting kregen deze jongeren, waarvan enkelen later bestuurslid werden, precies dat gevoel *dat zij op weg waren - op weg om waarachtige mensen te worden.*

Maar hoe kwam de Iona Stichting aan het geld om zo’n initiatief te kunnen financieren? Dankzij Jops. Door haar rijke en creatieve spirituele belangstelling voelde zij de potentie van haar kapitaal als een uitdaging en een verantwoordelijkheid. Met initiatiefnemer Jan van der Linden werden plannen gemaakt voor een Centrum voor Vrij Geestesleven. Maar tegelijkertijd had Professor Lievegoed een vergelijkbaar ideaal en deed een oproep voor de financiering van zijn Vrije Hogeschool. Tussen de beide krachtige initiatiefnemers raakte Jops in de knel, maar zij verstond de kunst om een bemiddelende rol te spelen. Uiteindelijk was ze de hoofdfinancier voor de aankoop van de Reehorst en de bouw van het Ionagebouw in Driebergen, via de Iona Stichting, waarbij absoluut niemand mocht weten dat zij de schenkster was. Tevens werd hiermee - en passant - de eerste ontplooiing van de Iona Stichting mogelijk. In die stichting was Jops de stralende kracht. Met uitgestrekte armen ontving ze ons in de bestuursvergadering en bracht die op niveau met haar hartelijkheid, maar ook met haar vruchtbare kritiek. In haar huis in Brasschaat hebben wij regelmatig vergaderd, gedineerd en plezier gehad, niet zelden met tranen van de lach.

In België ontplooië Jops, in samenwerking met de Iona Stichting, enorme activiteiten. Een voormalig arts van het Iona Instituut voor gehandicapten in Kessel, dat zij voor een belangrijk deel financierde, vat samen: *Ah wel, ze was een pilaar!* Dergelijke woorden ook over de Blauwe Bloem in Antwerpen. Van het

Heilpädagogisch Instituut *Widar* zei de oud-directeur: “Zij was de moeder van *Widar*”. In 1974 werd ze met haar grote stimulerende kracht bestuurslid van de Antroposofische Vereniging in België.

En wat gaf zij mee aan het bestuur van de Iona Stichting? We noemden het al: *Het gevoel hebben op weg te zijn een waarachtig mens te zijn*. Maar wèl begeleid met kritische vragen. Eens brandde de 100-jarige los, de Iona-notulen in de hand, nog voordat wij konden gaan zitten: *Jullie gaan deelnemen aan het Earth Charter! Wat is de betekenis daarvan? Wat willen jullie daarmee? Betekent dit ook financiële deelname?* En er volgde geanimeerd gesprek.

Van tijd tot tijd gaf zij ons een thema mee, we noemen er slechts drie. Thema’s die ze had doorleefd – spiegels van haar eigen karakter: Thema in 7 woorden: *Het noodzakelijke in plaats van het toevallige*. Thema in 3 woorden: *Uitstraling zonder eigenbelang*. Thema in 2 woorden: *Vorm vinden*. Dit soort dingen gaf ze ons mee als reisproviand op de weg *om waarachtig mens te worden*. Maar het belangrijkste was misschien dit: *haar vermogen mee-enthousiast te zijn*. Zij voelde zich diep verbonden met de Iona Stichting - en wij met haar.

Uit de kring van vrienden en relaties rond de Iona Stichting zijn verder de volgende mensen in 2014 overleden:

Willem Cornelis Mulder 19 maart 1920 – 15 januari 2014

Paater Frans van der Lugt 10 april 1938 – 7 april 2014

Joop van den Heuvel 19 augustus 1929 – 21 mei 2014

Johannes Peelen 20 oktober 1923 – 14 juli 2014

Willemien de Geer-Zaaijer 2 augustus 1941 – 21 augustus 2014

Dollie Defesche-Bakker 23 augustus 1922 – 24 oktober 2014

Hendrik Willem Marius Hupkes 15 juli 1920 – 27 oktober 2014

Jens Peters 23 oktober 1934 – 21 november 2014

Elna Bijl 1 december 1960 – 7 december 2014

Voornemens voor 2015

- Samen met **Earth Charter Internationaal**, **Nivoz** en **Avans Hogescholen** wordt op 14 en 15 januari een masterclass georganiseerd over Educatie en Duurzaamheid.
- De **Iona Jaarvergadering** zal plaatsvinden in de Nieuwe Liefde te Amsterdam op 20 maart 2015 met als titel “De Kunst van het Ontvangen”
- Het **Lievegoed Academisch Netwerk** zal in 2015 meerdere bijeenkomsten organiseren
- Rondom het 35 jarig jubileum van de **Nederlandse Tuinenstichting** zal op 26 september een bijeenkomst worden georganiseerd in Wageningen.
- Deze zomer zal van 26 t/m 29 juni medewerking worden verleend aan de internationale bijeenkomst “**Celebrating Soil, Celebrating Life**” in het Tropeninstituut te Amsterdam in het kader van het VN-jaar rond de Bodem, het jubileum 25 jaar **Eosta** en de viering van het 15-jarige bestaan van **Earth Charter**.
- De vertaling van de verzamelde werken van **Dionysius de Areopagiet** zal in de tweede helft van 2015 verschijnen. Rond dit moment zal een symposium worden georganiseerd.
- Samen met **Fonds Instituut Gak** en andere fondsen wordt het thema “Gezondheid en Werkgelegenheid” middels diverse activiteiten aan de orde gesteld

In het kader van Antroposofie & Samenleving:

- Een nieuw scholingstraject 'Antroposofie en de kunst van de tegenwoordigheid'
- Presence Cirkels.
- Inspiratiebijeenkomsten.
- Meerdaagse Retraites.
- Werkplaatsen 'Praktische Menskunde'
- Werkbijeenkomsten met 'Goetheanum Meditation Initiative Worldwide'
- Dialoogbijeenkomsten, leidend tot een boekje over het praktisch werken met Theorie U.

Financiële aspecten

Betekenis geven aan kapitaal

De Iona Stichting wenst haar vermogen betekenis te geven. Niet alleen via het toekennen van projecten maar ook door beleggingen die opbrengsten uit het vermogen genereren. Bij de invulling van de portefeuille is gekozen voor "een vooruitstrevende koers met betrekking tot het beleggen in groene, duurzame, maatschappelijke verantwoorde ondernemingen". DoubleDividend, een onafhankelijke specialist op verantwoord beleggen, is aangesteld als vermogensadviseur. Het invullen van de beleggingsportefeuille met 100% verantwoorde en duurzame beleggingen is een zoektocht, waarbij geen concessies worden gedaan aan het financiële rendement. Op dit moment is 60% van de portefeuille belegd in ondernemingen en instellingen die een vooruitstrevende koers hebben op milieu of sociaal terrein. Dit zijn, bijvoorbeeld, beursgenoteerde ondernemingen die via het product of de productie een maatschappelijk nuttige bijdrage leveren. Via duurzame landbouw, duurzame energie, gezondheidszorg of betaalbare woningen. Of microfinancieringsinstellingen in ontwikkelings-/opkomende landen die mensen ondersteunen met een stabielere financiële positie of groei van het inkomen. De overige 40% is hoofdzakelijk belegd in obligaties, waarbij (nog) geen sprake is van een vooruitstrevende koers op milieu of sociaal terrein. Dit gedeelte van de portefeuille wordt getoetst op onverantwoorde beleggingen, bijvoorbeeld directe betrokkenheid bij mensenrechtenschendingen of de productie van sigaretten. Eind 2014 was dit percentage 0,98% van de beleggingsportefeuille. Bij iedere belegging worden dilemma's zorgvuldig afgewogen, waarbij de balans positief dient te zijn. Een voorbeeld is Siemens, die haar energieportefeuille van fossiele energie (steenkool en gas) schoner maakt en stapsgewijs verschuift richting een hernieuwbare vorm van energie (windmolens). Inmiddels komt 40% van de omzet uit zogeheten groene oplossingen. Deze transitie is gewenst vanuit maatschappelijk oogpunt, maar ontkent niet dat de samenleving nu nog op grote schaal afhankelijk is van fossiele energie. Op deze wijze geeft de Iona Stichting bewust betekenis aan het kapitaal dat zij onder haar hoede heeft.

Floris Lambrechtsen, Double Dividend

Toelichting op de cijfers van 2014

In 2014 ontvingen wij meer dan 1,2 miljoen euro aan donaties, giften en schenkingen. Dit nog afgezien van de bijzondere baten voor de Hogeschool Leiden, waarover hieronder meer. We zijn onze schenkers bijzonder dankbaar voor hun ruimhartig vertrouwen.

Door het gunstige beursverloop hebben we een goed koersresultaat kunnen realiseren: ruim 1,3 miljoen euro aan financiële baten.

Aan de uitgaven kant zijn de bijdragen aan projecten behoorlijk toegenomen, tot ruim 1 miljoen euro.

Een bijzonder project is het realiseren van adequate ruimten voor de opleiding eurtmie in de Hogeschool Leiden. De Iona Stichting heeft voor dit doel in 2012 een bedrag van 200.000 euro per jaar, gedurende 10 jaar, toegezegd. Voor dit bedrag heeft een aantal partijen voor ruim twee miljoen euro hypothecaire zekerheden en garanties gegeven. In oktober 2014 konden de ruimten in gebruik worden genomen en werd de eerste 200.000 euro overgemaakt. Om deze reden is in 2014 het bedrag van twee miljoen euro in de boekhouding geactiveerd en opgenomen in de staat van baten en lasten. In de balans is dit terug te zien als een langlopende vordering en langlopende schuld.

We verwachten dat het economische herstel in de komende jaren voorzichtig zal blijven en dat de risico's groot blijven. We hebben onze koersegalisatiereserve met ruim een half miljoen euro aangevuld.

De Iona Stichting heeft haar gelden ondergebracht in een stamkapitaal en fondsen. Het stamkapitaal maakt de continuïteit van de Iona Stichting mogelijk. Vanuit de opbrengst wordt het secretariaat betaald en een deel van de schenkingen. Het andere deel wordt betaald uit bestemmingsfondsen. Deze fondsen zijn reserveringen die gemaakt zijn met bepaalde doelen. Deze kunt u terugvinden in het bestemmingsfondsenoverzicht op pagina 28.

De baten worden toebedeeld aan de bestemmingsfondsen en aan de koersegalisatiereserve. Deze reserve is bedoeld om de schommelingen in de beurskoersen op te vangen. Schenkingen worden gedaan uit bestemmingsfondsen, die door schenkers tot stand zijn gekomen en de Ionafondsen, die door het bestuur zijn ingesteld met een bepaalde of algemene doelstelling. Uit deze Ionafondsen vindt ook de financiering plaats van jaarinitiatieven, eigen projecten en externe projecten waarvoor geen, of onvoldoende fondsen beschikbaar zijn.

De begroting van de Iona Stichting is indicatief. De meeste schenkingen kunnen we niet van te voren begroten, koersresultaten zijn ook niet goed voorspelbaar en onze uitgaven zijn afhankelijk van de kwaliteit en urgentie van projecten die onze ondersteuning vragen. Dankzij de hierboven beschreven fondsen structuur heeft de Iona Stichting de mogelijkheid om bijzondere projecten te ondersteunen die de begroting op jaarbasis overschrijden.

Jan Huisman

Verkorte balans per 31 december 2014

	31-12-2014	31-12-2013
	€	€
ACTIVA		
<i>Vaste activa</i>		
- Materiële vaste activa	2 ¹	2
- Vastgoedbeleggingen	3.000.000	3.000.000
- Financiële vaste activa	12.721.926	11.784.948
- Langlopende vorderingen	1.850.000	0
Totaal vaste activa	17.571.928	14.784.950
<i>Vlottende activa</i>		
- Vorderingen	72.448	84.086
- Liquide middelen	168.511	617.141
Totaal vlottende activa	240.959	701.227
Totaal activa	17.812.887	15.486.177
PASSIVA		
Eigen vermogen		
- Stamkapitaal	5.938.679	5.916.544
- Vermogensfonds landbouwgronden	1.497.307	914.973
- Bestemmingsfondsen	4.668.835	4.658.480
- Koerseglisatiereserve	1.567.840	1.042.840
Totaal eigen vermogen	13.672.661	12.532.837
Voorzieningen	460.696	482.750
Schulden	3.679.530	2.470.590
Totaal passiva	17.812.887	15.486.177

¹ Gebouwen in Amsterdam en Wageningen zijn ieder gewaardeerd tegen € 1.

Gezamenlijke woz-waarde van deze panden bedraagt: € 1.519.500 (2013: € 1.589.500).

Verkorte staat van baten en lasten

	<i>Realisatie 2014</i>	<i>Indicatieve begroting 2014</i>	<i>Realisatie 2013</i>
	€	€	€
BATEN			
Donaties, giften en schenkingen	1.245.039	1.000.000	1.276.660
Baten inzake Hogeschool Leiden	2.008.500	0	0
Financiële baten	1.324.862	360.000	722.679
Overige baten	61.274	0	77.605
Totaal baten	4.639.675	1.360.000	2.076.944
LASTEN			
Doelgerelateerde activiteiten	1.061.881	1.000.000	793.638
Lasten inzake Hogeschool Leiden	2.000.000	0	0
Personele kosten	254.624	360.000	250.882
Dotatie pensioenvoorziening	25.000		70.000
Huisvestingskosten	27.097		35.516
Kantoorkosten	21.647		32.310
Overige algemene kosten	74.431		46.061
Financiële lasten	35.171	0	3.097.781 ¹
Totaal lasten	3.499.851	1.360.000	4.326.188
Saldo van baten en lasten	1.139.824	0	-2.249.244
Saldo boekjaar te muteren op:			
- Stamkapitaal	22.135		27.300
- Vermogensfonds landbouwgronden	582.334		-2.461.115
- Koersegalisatiereserve	525.000		0
- Bestemmingsfondsen	10.355		184.571
Totaal	1.139.824	0	-2.249.244

¹ Inclusief € 3.000.000 herziening waarde landbouwgronden naar huidige marktwaarde.

Meerjarenoverzicht balans

(alle bedragen x € 1.000)

	2010	2011	2012 ¹	2013	2014
ACTIVA					
Materiële vaste activa	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Vastgoedbeleggingen	6.000	6.000	6.000	3.000	3.000
Financiële vaste activa	12.095	9.525	10.214	11.785	12.722
Langlopende vorderingen	0	0	0	0	1.850
Vorderingen	0	0	0	84	72
Liquide middelen	1.136	1.465	1.845	617	169
Totaal activa	<u>19.231</u>	<u>16.990</u>	<u>18.059</u>	<u>15.486</u>	<u>17.813</u>
PASSIVA					
Stamkapitaal	5.903	5.171	5.889	5.917	5.938
Vermogensfonds landbouwgronden	2.281	2.813	3.376	915	1.497
Bestemmingsfondsen	5.128	4.602	4.474	4.658	4.669
Koersegalisatiereserve	1.871	788	1.043	1.043	1.568
Voorzieningen	-	-	454	483	461
Schulden	4.048	3.616	2.823	2.471	3.680
Totaal passiva	<u>19.231</u>	<u>16.990</u>	<u>18.059</u>	<u>15.486</u>	<u>17.813</u>

¹ Aangepast voor vergelijkingsdoeleinden.

Meerjarenoverzicht baten en lasten

(alle bedragen x € 1.000)

	2010	2011	2012 ¹	2013	2014
BATEN					
Donaties, schenkingen en andere baten	1.157	1.071	2.045	1.354	3.315
Financiële baten	1.438	-982	1.171	723	1.325
LASTEN					
Doelgerelateerde activiteiten	-1.443	-1.560	-906	-794	-3.062
Secretariaat en dienstverlening	-293	-322	-374	-365	-378
Financiële lasten	-	-	-73	-98	-35
Afboeking waardering en dotatie voorziening	0	0	0	-3.070	-25
Saldo	<u>859</u>	<u>-1.793</u>	<u>1.863</u>	<u>-2.250</u>	<u>1.140</u>
Saldo boekjaar te muteren op:					
- Stamkapitaal	2	53	719	27	22
- Vermogensfonds landbouwgronden	491	532	563	-2.461	582
- Koersegalisatiereserve	423	-1.086	255	0	525
- Bestemmingsfondsen	-57	-1.292	326	184	11
Totaal	<u>859</u>	<u>-1.793</u>	<u>1.863</u>	<u>-2.250</u>	<u>1.140</u>

¹ Aangepast voor vergelijkingsdoeleinden.

Overzicht bestemmingsfondsen

Bestemmingsfondsen	Stand per 31-12-2013	Schenken aan fondsen 2014	Uitbetaald in 2014	Resultaat- verdeling	Stand per 31-12-2014
	€	€	€	€	€
Antroposofie	808.344	0	19.000		789.344
Antroposofie en Samenleving	73.962	33.693	60.521	40.000	87.134
Antroposofische Medische Doelen	8.452	1.750	1.350		8.852
Antroposofische Natuurwetenschappen	2.080	0	0		2.080
Goetheanum	71.614	0	0		71.614
BD Landbouw/Milieu	307	2.045	1.770		582
Beeldende Kunsten	71.085	266	7.596		63.755
Fonds Euritmie	3.489	2.009.736	2.016.000	11.510	8.735
Euritmie in werkgebieden	137.164	24.200	7.278		154.086
Muziek	500	5.130	900		4.730
Christengemeenschap	8.443	0	0		8.443
Heilpedagogie	32.137	65.360	84.880		12.617
Waldorfski Pedagogiki	22.340	0	7.000		15.340
Vrije Schoolbeweging	160.746	38.423	57.840		141.329
Jeugdfonds	6.500	16.400	19.900		3.000
Uitgave boeken	55.264	51.122	54.010		52.376
Colofonds	448.361	0	14.500		433.861
Ondernemende Initiatieven	135.060	1.000	5.500		130.560
Peetschappen	31.648	42.125	59.878		13.895
Stipendia	254.749	28.670	53.226		230.193
Fondsen op naam	2.076.910	334.239	239.056		2.172.093
Totaal fondsen	4.409.154	2.654.159	2.710.205	51.510	4.404.618
Ionafondsen	249.326	469.999*	403.598	-51.510	264.217
Totaal bestemmingsfondsen	4.658.480	3.124.158	3.113.803	0	4.668.835

* Inclusief € 462.327 aandeel resultaatverdeling.

Overzicht verloop bestemmingsfondsen 2014

	€	€
Stand van de bestemmingsfondsen per 1 januari 2014		4.658.480
Bij: Ontvangen schenkingen en overige inkomsten	2.661.831	
Bestemming resultaat aan Ionafondsen	462.327	
		<u>3.124.158</u>
		7.782.638
Af: Betalingen uit bestemmingsfondsen in 2014		<u>3.113.803</u>
Stand van de bestemmingsfondsen per 31 december 2014		<u><u>4.668.835</u></u>

Waarderingsgrondslagen

De jaarrekening is opgesteld op basis van geformuleerde waarderingsgrondslagen die betrekking hebben op de jaarrekening als geheel. De in de balans opgenomen activa en passiva zijn, voor zover niet anders is vermeld, tegen historische kosten opgenomen. Als kortlopende vorderingen en schulden zijn verantwoord de bedragen die in het eerstvolgende boekjaar zullen worden ontvangen respectievelijk betaald.

De gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar.

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de aanschafwaarde minus afschrijvingen en worden in het kader van de doelstelling gebruikt.

De effecten zijn gewaardeerd tegen de koerswaarde per 31 december. Niet-gerealiseerde resultaten worden geboekt als resultaat.

De vastgoedbeleggingen bestaan uit landbouwgronden en zijn gewaardeerd tegen de aanschafwaarde, of tegen de marktwaarde indien deze lager is dan de aanschafwaarde.

Bij de bepaling van het resultaat zijn, voor zover niet anders is vermeld, de aan het boekjaar toe te rekenen baten en lasten opgenomen.

Indicatieve begroting 2015

	Begroting 2015
	€
BATEN	
Donaties, giften en schenkingen	1.000.000
Financiële baten	400.000
	<u>1.400.000</u>
Totaal baten	<u>1.400.000</u>
LASTEN	
Doelgerelateerde activiteiten	1.000.000
Personele kosten	} 400.000
Huisvestingskosten	
Kantoorkosten	
Overige algemene kosten	
	<u>1.400.000</u>
Totaal lasten	<u>1.400.000</u>
Saldo van baten en lasten	<u><u>0</u></u>

Aan het bestuur van de
Iona Stichting
Herengracht 276
1016 BX AMSTERDAM

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Bijgesloten samengevatte jaarrekening 2014, bestaande uit de verkorte balans per 31 december 2014 en de verkorte staat van baten en lasten over 2014 met bijbehorende waarderingsgrondslagen, zijn ontleend aan de gecontroleerde jaarrekening van de Iona Stichting. Wij hebben een goedkeurend oordeel verstrekt bij die jaarrekening in onze controleverklaring van 13 februari 2015. De samengevatte jaarrekening bevat niet alle toelichtingen die zijn vereist op basis van de in Nederland geldende van toepassing zijnde grondslagen voor de financiële verslaggeving en RJ 640 Organisaties-zonder-winststreven. Het kennismaken van de samengevatte jaarrekening kan derhalve niet in de plaats treden van het kennismaken van de gecontroleerde jaarrekening van de Iona Stichting.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van een samenvatting van de gecontroleerde jaarrekening in overeenstemming met de grondslagen zoals beschreven in de toelichting.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze werkzaamheden, uitgevoerd in overeenstemming met Nederlands Recht, waaronder de Nederlandse Standaard 810, 'Opdrachten om te rapporteren betreffende samengevatte financiële overzichten'.

Oordeel betreffende de jaarrekening

Naar ons oordeel is de samengevatte jaarrekening in alle van materieel belang zijnde aspecten consistent met de gecontroleerde jaarrekening van de Iona Stichting en in overeenstemming met grondslagen zoals beschreven in de toelichting.

Den Haag, 13 februari 2015

Maas Accountants B.V.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'G.J. Maas', is written over a horizontal line. Below the signature, the text 'G.J. Maas RA' is printed in a blue sans-serif font.

Overzicht schenkingen 2014

De creativiteit en initiatiefkraft van de aanvragers staat in het centrum van de aandacht bij toekenningen door het bestuur. Wij werken dan ook niet met vooraf vastgestelde budgetten per categorie. Een optelling per categorie is hieronder dan ook niet gemaakt, want dat zou ten onrechte de schijn wekken dat die optelling bij de besluitvorming een rol speelt. In dit overzicht zijn alleen schenkingen boven € 1000,- vermeld. Op de website staat een overzicht van alle toegekende aanvragen.

Naast de vraag of een aanvraag in de doelstelling past is het belangrijkste criterium bij de beoordeling of een project consistent is, dat wil zeggen: creëert de aanvrager een samenhang tussen ideaal, doelgroep, aanpak en financieringsplan van het project?

Er zijn 429 aanvragen binnengekomen, waarvan het bestuur er 142 honoreerde. In het totaal kende het bestuur € 1.243.889,- toe.

Algemene Antroposofie

Antroposofische Vereniging in Nederland € 2.000,- gerichte schenking voor het project Bij, Boer, Burger. € 1.375,- gerichte schenkingen algemeen. **Mercurius VZW, Gent, België** € 2.000,- voor de vijfde Zomer-universiteit Antroposofie in juli-augustus 2014. **Goetheanum, Sektion für Bildende Künste, Dornach, Zwitserland** € 5.500,- voor de Hemelvaartconferentie 2014. **Rostov Regional Department of Justice, Rusland** € 4.000,- voor de internationale conferentie 'Freedom as the way to keep human identity'. **Organisatiecomité Herfstcongres, Zoetermeer** € 2.500,- voor het herfstcongres 2014: 'Weerstand en crisis in de levensloop'. **Mevrouw Renée van Gennip, Amsterdam** € 1.500,- voor reiskosten van Yeshayahu Ben Aharon naar Nederland. **Allgemeine Anthroposophische Gesellschaft, Dornach** € 4.000,- voor de organisatie van het congres: 'Drei zu Eins' van 1 t/m 5 januari 2015.

Christengemeenschap

De Christengemeenschap, Zeist € 4.150,- gerichte schenkingen. **De Christengemeenschap, Den Haag** € 10.000,- gerichte schenking voor de Pinksterconferentie 2017.

Beeldende Kunsten en Architectuur

Architectuur tentoonstelling Organische Architectuur, Dornach, Zwitserland € 8.312,- voor het vervoer van de objecten naar Dornach. **Vitra Design Museum, Weil am Rhein, Duitsland** € 5.000,- voor de tentoonstelling Alvar Aalto- Second Nature.

Biologisch dynamische en biologische landbouw

Louis Bolk Instituut, Driebergen € 1.500,- voor het project 'Bij, Boer en Burger'; een samenwerkingsproject met Kwekerij Odin. € 1.500,- gerichte schenkingen. **Bingn, Oslo, Noorwegen** € 4.000,- voor het project 'BINGN Biodynamic Initiative in the New Generation Nordic'. **Stichting Zaadgoed, Driebergen** € 5.000,- voor het netwerkproject 'ProSpecieRara-Voor Zeldzame Rassen'. € 500,- gerichte schenking. **Vereniging Velt, Berch** € 2.500,- voor de opleiding van Nederlandse docenten van de Vlaams-Nederlandse vereniging voor ecologisch tuinieren. **Stichting De Nieuwe Akker, Haarlem** € 2.000,- voor de startkosten van een stadslandbouw project in de kassen van de Haarlemmer Kweektuin. **Zukunftsstiftung Landwirtschaft Büro Berlin, Duitsland** € 1.500,- voor het project: Save our Seeds 2014/2015. **Warmonderhof Groenhorstcollege, Dronten** € 1.500,- voor deelname van de Warmonderhof studenten aan de Landbouwconferentie 2015 in Dornach.

Boekuitgaven

Stichting Dialoog, Zwolle € 3.000,- voor het Praktijkboek 'Dynamische Oordeelsvorming'. **Mevrouw Zinaida Levina, Moskou, Rusland** € 1.200,- voor de Russische vertaling van het boek 'Ik wil ook; Leren in kinderdagcentra van Astrid van Zon'. **Mevrouw Paulien Bom-Bos, Zuiderwoude** € 1.500,- voor de uitgave van het boek 'Bevlogen en belast: over het wel en wee van opgroeien met een ideaal'. **Mevrouw Friederike van Manen - Eckert, Den Haag** € 1.000,- voor de Russische vertaling van het boek 'Rhythmische Massage nach Dr. Ita Wegman' van M. Hauschka. **Mevrouw Frederiek Nelissen, Amsterdam** € 1.500,- voor de uitgave van het boek 'Spreken tot de sterren'.

Culturele doelen

Compagnie Nicole et Martin, Liestal, Zwitserland € 2.000,- voor reis- en transportkosten ten behoeve van een tournee naar scholen in Nederland. **Stichting Kunst met Plezier, Middenbeemster** € 1.500,- voor het project een koffer van mijn Hart 2014. **Stichting Brandstof, Amsterdam** € 3.500,- voor het Nieuwe Denken festival. **De Kunsthal Rotterdam, Rotterdam** € 10.000,- voor de ontwikkeling van educatief materiaal ten behoeve van de tentoonstelling over Rudolf Steiner. **Stichting Boilerhouse, Den Haag** € 5.000,- voor de locatievoorstelling: 'Luistermeer' in maart/april 2015 te Den Haag. **Stichting Moedertaaldag, Amsterdam** € 1.000,- voor de organisatie van de Moedertaaldag op 21 februari 2015 in Amsterdam. **Stichting de Oude Kerk Amsterdam** € 2.000,- voor een gildeplaats.

Drama en spraakvorming

Stichting Drempeltheater, De Lier € 4.000,- voor het seizoen 2014-2015. € 550,- gerichte schenkingen. **Amsterdam Chamber Theatre, Amsterdam** € 1.000,- gerichte schenking voor de voorstelling 'Kaj jone Romale?'.

Euritmie

Euritmie & Theater Impresariaat € 260,- gerichte schenking. € 2.000,- voor drie jubileumopvoeringen '100 jaar euritmie' in oktober 2014. **Quert e.V.** € 1.000,- gerichte schenking. **Mevrouw Vera Koppehel, Basel, Zwitserland** € 10.000,- voor het project 'nEurhythmiX'. **WMY Projektbüro, Heidelberg, Duitsland** € 7.500,- voor het project "What moves you" 2014 te Berlijn. **Freie Eurythmie Gruppe, Stuttgart** € 1.500,- voor een opvoering van 'Antigone' op 13 juli 2014 Nederland. **Kompanie VonNunAn, Wenen, Oostenrijk** € 1.800,- voor een Nederlandse tournee van het gezelschap in mei 2014. **Goetheanum, Sektion für Redende und Musizierende Künste, Dornach** € 4.000,- voor de Internationale Euritmieconferentie 2015. **Gesellschaft für Bewegungskunst, Budapest, Hongarije** € 3.000,- voor het studiejaar 2014/2015. **Segunda Formación Profesional en Euritmia Santiago de Chile, Chili** € 3.000,- voor de start van een opleidingsklas voor de euritmieschool in Chili. **Stichting 'Uit Eigen Beweging', Zeist** € 1.500,- voor het euritmieproject 'Ongeschonden Licht'. **The Kairos Eurythmy Training, Plumstead, Zuid-Afrika** € 5.000,- voor voor het schooljaar 2014/2015. **Eurythmy Group St. Petersburg, Rusland** € 1.600,- voor deelname van 9 personen aan het Euritmie Festival Dornach in juni/juli 2015. **De Zalen, Den Haag** € 1.000,- gerichte schenking voor het project Pyrola.

Gezondheidszorg

Goetheanum, Medische Sectie, Dornach, Zwitserland € 400,- gerichte schenking. € 8.000,- voor de International Postgraduate Medical Training (IPMT) 2014. € 3.000,- voor de afronding van het Bibliotheek project. **Thuiszorg Emile, Amsterdam** € 5.000,- voor het project 'Zorg voor Positieve gezondheid', in samenwerking met het Louis Bolk Instituut. **Begleitstudium Anthroposophische Medizin, Witten, Duitsland** € 15.000,- voor het voortzetten van de begeleidingsstudie antroposofische geneeskunde in 2014. **Goetheanum, Medizinische Sektion, Dornach, Zwitserland** € 1.500,- voor het project 'Medizinischer Auto-Majdan Kiew'. **Stichting Academie Antroposofische Gezondheidszorg, Leersum** € 3.000,- voor het continueren voor de opleiding in 2014. **Focusing Institute, New York, Verenigde Staten** € 8.000,- gerichte schenking. **Eye Care Foundation, Amsterdam** € 1.000,- gerichte schenking. **Nederlandse Vereniging van Antroposofische Artsen,**

Gouda € 5.000,- voor aansluiting van de leden van de NVAA bij het Netwerk Oncologie. **Focusing Institute, New York** € 8.000,- gerichte schenking. **Louis Bolk Instituut, Driebergen** € 15.000,- voor twee projecten voor 2014: 'Mindfulness voor huisartsen en andere professionals in de zorg' en 'Weidekruiden: Praktisch perspectief voor de biologische en BD Melkveehouderij'. **Kingfisher Foundation, Driebergen** € 15.000,- voor het project Methode-ontwikkeling voor Onderwijs, Kennis en Vaardigheden in de Antroposofische Integratieve Gezondheidszorg 2015. € 3.000,- voor het project fenomenologie **Stichting Humans of Health, Almere** € 3.500,- voor de Healthcare Leadership Summerschool, die gehouden zal worden in Paarl, Zuid-Afrika, van 11-18 maart 2015. **Lectoraat Antroposofische Gezondheidszorg, Leiden** € 20.000,- als bijdrage aan het lectoraat voor 2014.

Heilpedagogie, gehandicaptenzorg en diverse therapie

Vereniging SAMPO, Breda € 2.000,- voor een presentatie tijdens de Paasconferentie in Dornach. **Board of the Federation (IFAPA), Bilthoven** € 2.000,- voor het project 'Train the trainers', voor psychotherapie en antroposofie. **ASTA, Cabreira, Portugal** € 3.000,- voor de Internationale Landscape Week in Cabreira, Portugal. **Butterfly Art Project, Wynberg, Zuid-Afrika** € 1.500,- voor een training heileuritmie van september 2014 tot augustus 2015. **Stichting Mens en Tuin, Den Haag** € 5.000,- voor het project PR '14-'15; een BD tuin voor mensen met een psychische indicatie. **Heilpädagogische Michaelschule, Tbilisi, Georgië** € 1.000,- voor de viering van het 20-jarig bestaan van de school in Tbilisi. **Goetheanum, Medizinische Sektion, Dornach, Zwitserland** € 1.000,- voor de vertaling van de Internationale Heileurhythmie-Patientenenquête. **Michaëlis VZW, Boechout-Vremde, België** € 7.500,- voor de organisatie van het congres 'Ontmoeten is leven'; het 6^e congres voor mensen met een beperking, in mei 2015 te Brussel. **Casa de Santa Isabel, São Romão-Seia, Portugal** € 1.000,- voor een op te richten fonds ter ondersteuning van de studenten van de therapie trainingen van Casa Santa Isabel.

Humanitaire projecten

Stichting Rondoni Baba, Delft € 1.000,- gerichte schenking. **Soil, Sargodha, Pakistan** € 2.000,- gerichte schenking. **StART international e.V., Gröbenzell, Duitsland** € 4.000,- voor noodhulp voor gevluchte Syrische kinderen in het Turks-Syrisch grensgebied. **Stichting SOS Kinderdorpen, Amsterdam** € 1.000,- gerichte schenking. **Artsen zonder Grenzen, Amsterdam** € 1.140,- gerichte schenkingen. **Kibbutz Harduf/Shar'ar la 'Adam-Bab l'illinsan, Harduf, Israël** € 1.500,- noodhulp voor de bouw van een Mamad; een veilige klaslokaal in Shar'ar La' Adam. **Eye Care Foundation, Amsterdam** € 1.000,- gerichte schenking. **Stichting Kinderpostzegels, Amsterdam** € 1.000,- gerichte schenking.

Jongerenprojecten

Summer of Soil, Järna, Zweden € 5.000,- algemene ondersteuning voor 2014. **Goetheanum, Youth Section, Dornach, Zwitserland** € 5.000,- voor de Jeugdconferentie 2014 met als thema: (I'm)possible: exploring possibilities between myself and the world. **The International Youth Initiative Program (YIP), Järna, Zweden** € 12.000,- voor de doorstart van YIP. **Connect vzw, Gent, België** € 5.000,- voor de Connect Conference in april 2015 in België. **Bernard Lievegoed University for Liberal Arts, Driebergen** € 3.500,- voor een studieweek in Dominio Vale do Mondego in Portugal.

Maatschappelijke doelen

The Jacob Soetendorp Institute for Human Values, Den Haag € 2.500,- als éénmalige bijdrage voor de overbruggingskosten van 1 maand salaris voor een medewerker. **De heer Matthijs Schouten, Utrecht** € 2.500,- startkosten voor een campagne voor meer betrokkenheid van de samenleving bij de natuur. **Professor Dieter Hammer, Hulshorst** € 1.300,- voor een conferentie over ICT in het dagelijks leven. **Stichting ter Bevordering van de Vrolijkheid** € 1.000,- gerichte schenking. **Stichting Kinderdorp Kuberton, Utrecht** € 1.000,- gerichte schenking.

Muziek

Stichting voor Maatschappelijk Betrokken Klassieke Muziek, Den Haag € 2.000,- voor het project 'A Child of Our Time'; uitvoering van het Oratorium van Michael Tippett in februari 2014. **Muziektheater Hollands Diep, Dordrecht** € 7.500,- voor het muziektheaterproject 'Gilgamesj'. Superheld? € 10.000,- voor het muziektheaterproject Boris Godoenov. **Stichting het Nederlands Studenten Orkest (NSO), Leiden** € 1.000,- voor een tournee door Nederland van 8 - 18 februari 2015. **VU Orkest, Amstelveen** € 1.250,- voor het project 'VU orkest en de man met de hamer'.

Pedagogie

Vriendenkring Bernard Lievegoed College, Driebergen € 1.200,- gerichte schenkingen. **Academie voor Spreekkunst, Nieuwegein** € 1.000,- ondersteuning van het studiejaar 2013/2014. **De heer Willem Vletter, Havelte** € 3.000,- voor de projectgroep 'fenomenologie naar de schoolbanken'. **Mevrouw Ingeborg Renckendorf, Alfter, Duitsland** € 1.500,- voor de Russische vertaling van periode lessen biologie, scheikunde en geografie ten behoeve van de Vrijeschool Oeral/Kazchstan. **Vrijeschool Pabo, Leiden** € 3.000,- voor een kunst-studiereis van de studenten naar Berlijn. **Aregnasan Vrije School Jerevan, Jerevan, Armenië** € 1.000,- voor deelname van twee leraren aan het Oberstufenseminar in Kassel in april 2014. € 3.500,- voor de renovatie van de verwarmingsinstallatie. **The Periodic Seminar in Russia, Moskou, Rusland** € 4.000,- algemene ondersteuning voor 2014-2015. **De heer Jacques Meulman, Amsterdam** € 1.500,- voor het symposium Gezondmakend Onderwijs. **Freunde der Erziehungskunst Rudolf Steiners, Berlijn, Duitsland** € 1.000,- voor de WOW Dag 2014. € 5.000,- voor de isolatie van het Vrijeschoolgebouw van de Stupeni school in Odessa. **Zwiazek Szkół i Przedszkoli Waldorfskich w Polsce, Bielsko-Biala, Polen** € 3.000,- voor een zomercursus Vrijeschool pedagogie

in juli 2014. **Stichting Dirk III, Haften** € 1.500,- voor het ontwerpen en bouwen van een 'kast' met innerlijke kennis van kinderen in de Betuwe. **De Werfklas, Culemborg** € 2.000,- voor het Symposium 'Passie voor pedagogie' op 25 juni 2014 te Culemborg. **De Vrije Theaterschool, 's Gravenhage** € 4.000,- voor de startkosten van een Vrije Theaterschool. **De Vrije School Den Haag** € 1.000,- voor de uitvoering van 'Die Zauberflöte', ter gelegenheid van het 90-jarig bestaan van de school. **De heer Dick de Rooij, Zeist** € 1.500,- als bijdrage voor een werkverblijf in Zuid-Afrika. **IASWECE, Stockholm, Zweden** € 6.000,- voor de internationale conferentie 'Transitions in Childhood from Birth to 14; Significance, Challenges and Consequences. Tasks for Teachers and Early Childhood Educators' **Vrije School Parcival, Amstelveen** € 500,- voor het rijproject voor de instapklas voor kinderen met een verstandelijke beperking. **Freie Hochschule Stuttgart, Stuttgart, Duitsland** € 12.000,- voor de internationale Engelstalige Master-opleiding voor Vrijeschool leraren. **Bernard Lievegoed University for Liberal Arts (BLU), Driebergen** 20.000,- voor de start van de de Master Social Leader. **Organisation Internationale Deutsch-Woche, Bochum, Duitsland** € 1.000,- ter ondersteuning van de Internationale Deutsch-Woche 2014. **Vereniging Anfortas, Breda** € 1.600,- gerichte schenking. **Mevrouw Jorika Ehrlich, Voorschoten** € 10.000,- renteloze lening voor de uitbreiding in Alphen a/d Rijn van de bestaande kinderopvang 'Kind in Beeld' in Leiden. **Vrijeschool Krivoj Rog, Oekraïne** € 3.000,- voor de nieuwe school. **Mevrouw Marije Harskamp, Dongen** € 5.000,- renteloze lening voor de oprichting van een Heemhuys te Dongen. **Mevrouw Anja Schoolderman, Lelystad** € 8.000,- renteloze lening voor de oprichting van een Heemhuys in Lelystad. **Emerson College, Forest Row, Engeland** € 7.200,- gerichte schenkingen.

Universiteit en antroposofie

Mevrouw Wil Uitgeest, Amersfoort € 8.571,- renteloze lening voor de voortgang van haar promotieonderzoek: 'Bang voor rood, geel en blauw? Goethe, Merleau-Ponty en fenomenologisch kleuronderzoek; confrontatie en synopsis. € 4.285,- renteloze lening voor het laatste deel van haar promotieonderzoek. **Hogeschool Leiden, Lectoraat Antroposofische Gezondheidszorg** € 6.000,- voor de derde projectperiode van het lectoraat Antroposofische Gezondheidszorg. **Mevrouw Evi Koster, Leiden** € 12.945,- voor de voortgang van haar promotie onderzoek 'De bijdragen van de antroposofische praktijkmethode aan de vormgeving van de individuele patiëntencompetentie'. **De heer Anselm Treichler, Berlijn, Duitsland** € 6.600,- voor een promotie-onderzoek, getiteld: 'Das Spannungsfeld von Abstraktion und Einfühlung in Kunst und Theorie der Moderne, die Sichtbarmachung des Geistigen in der Kunst'. **Alanus Hochschule Alfter, Duitsland** € 10.000,- voor het docentschap en onderzoek van Pieter van der Ree. **Mevrouw Annemarie Abbink, Den Haag** € 10.000,- renteloze lening voor het vervolg van haar promotieonderzoek naar documentatiemethoden van de kunstzinnige therapie. **De Heer Tom Peetoom, Rotterdam** € 5.000,- voor het voortzetten van zijn promotie-onderzoek getiteld: 'Het spanningsveld tussen regeldruk en relationele waarden in de zorg; aandacht voor de onderbelichte rol van dragers' aan de Universiteit voor Humanistiek.

Onderwijs en Ontwikkeling

Er zijn 75 studieaanvragen ontvangen, waarvan het bestuur er 23 honoreerde in de vorm van 13 leningen en 10 giften. In totaal heeft het bestuur € 34.217,- toegekend.

BELEIDSPLAN VAN DE IONA STICHTING VOOR 2015 – 2017

Vastgesteld in de vergadering van het Algemeen Bestuur op
10 februari 2015

Het Iona Beleidsplan beschrijft het Iona beleid over de gehele linie. Niet alleen ten behoeve van schenkers en aanvragers, maar ook ten behoeve van de belastingdienst, die immers van een Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI) een actueel beleidsplan nodig heeft met: een verantwoording van de werkwijze, de manier van geld werven, het beheer van het vermogen en de besteding van het vermogen en verworven gelden. Dit zijn enerzijds thema's in verband met het statutaire doel van de stichting anderzijds bestuurlijke thema's, zoals het financieel beleid, de bestuurlijke structuur en de tegenwoordige vereisten van goed bestuur. De namen van de bestuursleden worden vermeld aan het begin van het jaarverslag.

Beleidsthema's in verband met het doel van de stichting

Doel van de stichting

Het doel van de stichting is het bevorderen van geestelijke, culturele en maatschappelijke ontwikkeling in de ruimste zin. Zij richt zich op initiatieven van algemeen nut, in het bijzonder op het gebied van:

- 1 Antroposofie en haar aandachtsgebieden, waaronder pedagogie, gezondheidszorg, gehandicapten zorg, landbouw, natuurwetenschappen, euritmie, en het actief waarnemen van kunst.
- 2 De religieuze dimensie van het leven.
- 3 Architectuur, monumentale kunsten, tuin- en landschapsarchitectuur, muzische en beeldende kunsten.

Het bestuur hanteert de doelomschrijving van de stichting als motto, als een levende en richtinggevende kracht.

Doelgroep

De Iona Stichting is een internationaal georiënteerd knooppunt van schenkers, aanvragers, studenten, kunstenaars, bestuurders, medewerkers, leveranciers, vrienden en belangstellenden uit de sfeer van maatschappelijke vernieuwingen, cultuur en antroposofie. Het gaat haar om de creatieve interactie tussen schenkers en initiatiefnemers. Vanuit dit streven heeft de stichting in 2013 de universele waarden van het Earth Charter onderschreven.

Missie

Het bevorderen van initiatiefkracht is de kern van onze missie: financiële hulp en advies bij projecten van derden, maar ook het ontwikkelen van eigen initiatiefkracht, in de vorm van onder andere Iona Jaarinitiatieven. Op deze wijze wordt sociaal ondernemerschap actief in praktijk gebracht. Herkenbaar is hierbij onze integrale benaderingswijze van mens en wereld in een context die streeft naar transparantie, sociale verantwoordelijkheid en duurzaamheid. Eén en ander wordt hieronder nader besproken.

Maatschappelijke context

De economische crisis van de afgelopen jaren heeft niet overal de omwentelingen teweeggebracht waar velen op hoopten. Hoewel het toezicht is verscherpt en georganiseerd en wantrouwen eraan heeft bijgedragen dat de ongebreidelde zelfverrijking onder bijvoorbeeld, bankiers en (top)managers enigszins aan banden is gelegd, maakt het huidige economische stelsel het voor rijke mensen eenvoudig om nog rijker te worden. Tegelijkertijd groeit er een, soms niet eens goed zichtbare, onderklasse die, zelfs bij een toename van kansen, toch niet verder vooruitkomt – zoals Thomas Piketty betoogt in zijn wereldwijde bestseller *Kapitaal in de 21ste eeuw*. Het is verleidelijk te denken dat een luid, revolutionair protest tegen een te ver doorgeschoten marktdenken het tij kan keren. Het is echter even verleidelijk om je te engageren met a-maatschappelijke, anti-materialistische, ‘spirituele’ stromingen die vooral gericht zijn op het behoeden van de eigen innerlijke rust en harmonie en hooguit leiden tot een aangenaam gemeenschapsgevoel onder geestverwanten. Een harde principe-strijd noch idealistisch escapisme brengt de veranderingen waar terecht naar wordt verlangd door velen: beide zijn simpelweg te eenzijdig.

Pas als kritiek vruchtbaar en constructief wordt gemaakt, en bezieling en idealen vorm kunnen krijgen in het alledaagse handelen, tussen mensen, is er volgens de Iona Stichting sprake van werkelijke betrokkenheid; waarbij de betrokkene niet alleen een ‘omvormer’ wil zijn, maar ook bereid is om zichzelf, al doende, te laten omvormen.

De Iona Stichting wil een bedding bieden aan domein-overstijgende ontmoetingen, en is daarbij graag zowel actief vragend en luisterend aanwezig, sprekend en handelend - met eerbied voor de geschiedenis én met onbevangen openheid naar de toekomst. Waarbij een integrale benadering steeds voorop staat: dus met niet alleen aandacht voor beleid en beleidsmakers, of anders juist uitsluitend voor belanghebbenden (leerlingen, patiënten, consumenten, publiek etc.) maar ook voor de uitvoerders zelf (docenten, artsen/verpleegkundigen/therapeuten, boeren, winkeliers, artiesten etc.).

De Stichting wil daar werkzaam zijn waar de scheiding tussen individu en wereld, schenker en ontvanger, initiatiefnemer(s) en doelgroep dun kan en mag worden. Waar er sprake is van beweeglijkheid, van wederkerigheid, van zinvolle kruisbestuivingen en een toename van mogelijkheden, alle gericht op het samenkomen van mensen, idealen, specialismen, doelstellingen, belangen etc. in plaats van op een verder uiteengaan van deze elementen - waarbij sommige uiteindelijk lijnrecht tegenover elkaar komen te staan. Middelpuntzoekend in plaats van middelpuntvliedend: wanneer het gaat om maatschappelijke betrokkenheid is dat de inspiratie én beoordelingsmaatstaf in één.

Zes beleidsterreinen

Het doel wordt in de statuten toegespitst op zes beleidsterreinen: het verzorgen van het secretariaat als onafhankelijk orgaan voor dienstverlening en advies; het aantrekken van schenkingen om de projecten en initiatieven te financieren; het verlenen van steun en advies voor projecten van aanvragers; het verlenen van steun bij opleiding en ontwikkeling; het actief creëren en onderhouden van verbindingen; het door de stichting ontplooiën van Iona jaarinitiatieven; het initiëren van overige Iona initiatieven, in co-creatie met anderen, ter bevordering van maatschappelijke ontwikkeling. Deze beleidsterreinen worden nu eerst afzonderlijk besproken.

1

Het secretariaat als een centrum van dienstverlening

Het secretariaat functioneert, zonder kosten in rekening te brengen, als een onafhankelijk centrum van dienstverlening en advies ten behoeve van initiatieven met een ideëel doel en administreert initiatieffondsen, partnerfondsen, werkfondsen, fondsen op naam en een studiefonds. Vanuit bovenstaand doel stellen wij ook werkruimten beschikbaar, zoals aan de vrienden van het Earth Charter als aan VrijOnderwijs. Op het secretariaat is Sonja Bönisch verantwoordelijk voor de boekhouding, Frouke Flieringa voor de projectaanvragen en Marlies Gallenkamp voor projectevaluatie en communicatie. Onder verantwoordelijkheid van directeur Ignaz Anderson zorgen zij gezamenlijk voor de goede gang van zaken in het secretariaat. Directeur en secretariaatsmedewerkers komen wekelijks in werkoverleg bijeen.

2

Fondswerving

Soms komen spontane schenkingen of legaten binnen, maar meestal is er persoonlijk overleg over de intenties van een schenking. Soms ook heeft de schenker of de erflater zijn intenties opgeschreven. Wat wil de schenker graag bevorderen? Hoe beter dat bij ons bekend is, hoe beter wij ermee kunnen werken. Dit begint al met het administreren van de schenking met de juiste doelomschrijving in een aangegeven fonds. Een bijzondere service aan schenkers is mogelijk in de vorm van een fonds op naam, een initiatief fonds, of partner fonds. Een schenking wordt daardoor in datzelfde jaar al fiscaal aftrekbaar, ook als het uiteindelijke doel van de donatie in één van de volgende jaren gekozen wordt. Door zorgvuldige persoonlijke afstemming kan de oprichter van zo'n fonds een samenwerking met de Iona Stichting ontwikkelen. Dit heeft voor beide partijen voordelen: de schenker verleent extra armslag aan de Iona Stichting en wij staan de schenker terzijde met ons netwerk, onze ervaring, met praktische en fiscale deskundigheid, met mogelijkheden tot co-financiering, en vooral met levensvreugde. Want schenken geeft vreugde en plezier, vooral als de schenking tot stand komt in goed onderling contact, met inzicht en warmte. Meer hierover vindt u verderop onder het kopje *financieel-bestuurlijke thema's*.

3

Projectsteun en ondersteuning voor opleiding en ontwikkeling

Initiatiefnemers geven het bestuur met hun aanvragen een veelkleurig beeld van de samenleving, de noden, de idealen en de vernieuwingsimpulsen. Bij de beoordeling gaat de aandacht vooral uit naar de creativiteit en initiatiefkraft van de aanvragers, zonder uit te gaan van vastgestelde budgetten voor bepaalde categorieën van aanvragen. Wanneer een project naar het oordeel van het bestuur een hoge prioriteit verdient, maar onze middelen niet toereikend zijn voor de financiering, dan zullen wij pogen om bij particuliere schenkers of bij collega fondsen voldoende steun voor het project te verwerven. Primair van belang bij de beoordeling is de innerlijke consistentie van het project, dat wil zeggen: creëert de initiatiefnemer een samenhang tussen ideaal, doelgroep, aanpak en financieringsplan? Daarnaast speelt uiteraard de vraag of een aanvraag in de doelstelling van de stichting past.

Op de website is onder het kopje 'aanvragen' te lezen welke aandachtspunten bij het indienen van een aanvraag van belang zijn. Bij de behandeling van aanvragen werkt het secretariaat snel, zodat de aanvragers in beginsel binnen twee maanden een beslissing en veelal ook de toegekende gelden kunnen verwachten. De behandeling van de aanvragen wordt voorbereid door secretariaat en directeur. Buiten het doel vallende aanvragen worden direct afgewezen, omodeloze wachttijd bij de aanvrager te voorkomen. Aanvragen binnen het doel, ook de twijfelgevallen, gaan naar het Dagelijks Bestuur, tenzij de aanvraag niet compleet is en nadere informatie moet worden opgevraagd. Voor bijdragen uit de *eigen middelen* van de Iona Stichting gelden enkele uitsluitingscriteria: geen financiering achteraf; geen exploitatiefinanciering; geen financiering van gebouwen. Voor steun uit onze fondsen kunnen ruimere criteria gelden, afhankelijk van de richtlijnen die de schenker aan het fonds heeft meegegeven. Waar ter wereld het project wordt aangevraagd maakt in beginsel geen verschil, maar aanvragen uit landen buiten Europa kunnen wij alleen honoreren als wij in het betreffende land voldoende betrouwbare contacten hebben om ons adequaat te adviseren. Ondersteuning op het gebied van onderwijs en ontwikkeling vindt plaats in vier vormen:

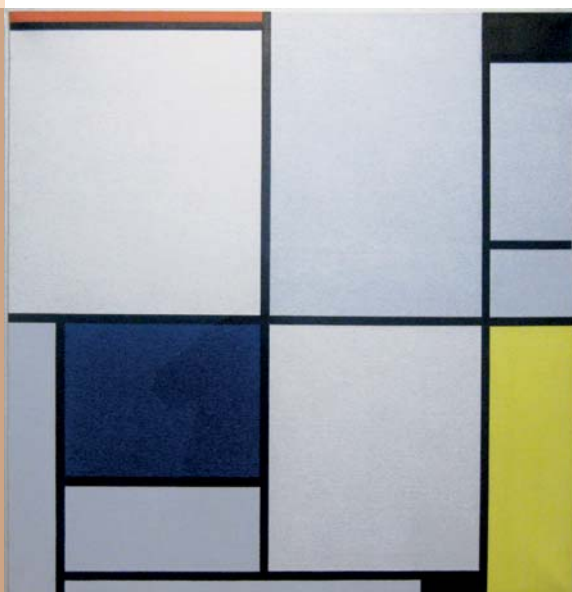
- studiefinanciering aan beroepsopleidingen geïnspireerd vanuit antroposofie;
- beroep-ondersteunende cursussen en congressen;
- hulp bij persoonlijke ontwikkeling binnen organisaties geïnspireerd vanuit antroposofie;
- ondersteuning van promovendi met een onderzoekshouding geïnspireerd vanuit antroposofie.

Aanvragen gericht op opleidingen, cursussen, bijscholing, vakcongressen, e.d. worden in de regel door directeur en secretariaat afgehandeld, tenzij er reden is deze in het bestuur in te brengen.

4

Verbindingen verzorgen

Relaties onderhouden en verbindingen versterken heeft inhoudelijke, menselijke en technische aspecten. De menselijke dimensie is de kern: het verzorgen van tussenmenselijke ruimte, waarin van twee kanten een vertrouwensband kan groeien. Dit geldt bij ons bemiddelingswerk, maar ook bij schenkingen en toekenning van steun. Wij ervaren dagelijks hoe de kracht van vertrouwen bij het verlenen van steun een aanvrager vleugels kan geven, dankzij onze schenkers die dit mogelijk maken. Inzicht is de inhoudelijke dimensie. *Schenken kan alleen uit inzicht* is het credo dat de stichting aan haar vorige directeur Dolf van Aalderen te danken heeft. Schenken is een handeling uit vrije wil, waarbij inzicht en een warm hart samengaan. Het is dan ook goed om over grotere schenkingen in gesprek te gaan en alle aspecten te spiegelen aan de deskundigheid van een ervaren organisatie. De technische dimensie komt vooral tot uiting bij grote aantallen schenkingen en aanvragen. Daarvoor beschikken wij over een goed lopend administratief systeem, Kristal genaamd, dat wij met andere stichtingen hebben opgebouwd en waarvan de kosten gezamenlijk worden gedragen. Binnen onze stichting wordt Kristal verzorgd door het secretariaat, dat ook de website, relatiebeheer en de communicatie verzorgt. De statutaire opdracht tot het scheppen en verzorgen van verbindingen is vanaf het begin aanleiding geweest van heel veel Iona initiatieven.

5

Iona Jaarinitiatieven

Een Iona Jaarinitiatief wordt door het Algemeen Bestuur in een bepaald jaar, conform de statuten, geïnitieerd met een bepaald budget en moet dan binnen vijf jaar tot stand komen. Mocht dat niet slagen, dan wordt de reservering voor het project geannuleerd. Ook deze statutaire opdracht heeft de stichting veel nuttige ervaring opgeleverd. Wij weten uit eigen ervaring wat er bij het initiëren van een project komt kijken en dat komt ons bij de beoordeling van aanvragen en bij de advisering van initiatieven goed van pas. Hieronder volgt een lijst met actuele aandachtsvelden, initiatiefdragers en de onderhanden initiatieven.

IONA JAARINITIATIEVEN	
<i>aandachtsveld</i>	<i>onderhanden initiatieven</i>
2008 Kunsten	Rudolf Steiner tentoonstelling in de Kunsthall op 17 november 2014
2009 Filosofie en antroposofie	Congres Filosofie van de vrijheid op 1 oktober 2011
2010 Onderwijs in ontwikkeling	Debatreeks in de Balie Amsterdam 2013 en Earth Charter Masterclass Education and Ethics herfst 2014
2011 Gezondheidszorg	Congres, boekpresentatie, manifest 'Duurzame Zorg' op 10 oktober 2012 en 4 december 2014 samen met mvo Netwerk Zorg
2012 Religieuze dimensie	Areopagita Dionsysius - Verzamelde werken, vertaling en presentatie in de tweede helft van 2015
2013 Tuin en landschap	Bijeenkomst met de Nederlandse Tuinenstichting op 26 september 2015
2014 Architectuur	Onderzoeksbijdrage Organic Architecture aan Alanus Hochschule ten behoeve van Pieter van der Ree
2015 Kunsten	Sociale kunst, Spieltrieb, Morele fantasie, oktober-november 2015

6

Overige Iona initiatieven

Overige initiatieven die naar het oordeel van het bestuur op de weg van de Iona Stichting liggen kunnen door het bestuur aan de directeur of aan een bepaald bestuurslid worden opgedragen.

Hieronder worden enkele voorbeelden genoemd:

Project Antroposofie en Samenleving (A&S) Het gezamenlijke veld van antroposofische organisaties heeft een grote maatschappelijke impact, veel groter dan meestal gedacht wordt. Toch is er veel te versterken, met name in het spanningsveld tussen de voor leerlingen, cliënten en patiënten vereiste sfeer van rustige aandacht, de budgetterings-, beheers- en verantwoordingstechnieken van de huidige tijd en de vernieuwingsnoodzaak om toekomstbetrokken te blijven. Via A&S kijken wij met leidinggevend en medewerkers van antroposofische organisaties samen in dat spanningsveld en dragen wij bij aan het slaan van bruggen tussen de krachten-velden in die organisaties. Wij gebruiken daarbij o.m. het Krachtenveldmodel van Bureau Hasper en van der Torn, Theorie U van Otto Scharmer en Meditatie van Arthur Zajonc. Projectleider is Clarine van Lookeren Campagne. Zij organiseert Leergesprekken voor Leidinggevend, een scholingstraject Antroposofie en de kunst van de tegenwoordigheid, Antroposofie en werk, inspiratiedagen onder meer over *Theorie U*, *Retraites* en *Presence Cirkels* voor leidinggevend en medewerkers en zij treedt in contact met de betreffende koepelorganisaties.

Lievegoed Academisch Netwerk Het netwerk stimuleert de ontmoeting tussen wetenschappers. Voor het bestuur van de Iona Stichting is het tevens een hulp bij het beoordelen en stimuleren van wetenschappelijk onderzoek. Het netwerk heeft een eigen curatorium bestaande uit de professoren Jaap Sijmons, Edith Lammerts van Bueren en Klaas van Egmond. Minimaal tweemaal per jaar vinden bijeenkomsten plaats. Hiernaast wordt via de website aan leden gelegenheid geboden om met elkaar contact te onderhouden en artikelen uit te wisselen in een voor hen afgeschermd omgeving.

Organische Architectuur, leerstoel aan Alanus Hochschule van Pieter van der Ree. De op initiatief van de Iona Stichting in 2005 ingestelde en door ons goeddeels gefinancierde leerstoel richt zich op de organische architectuur. De leerstoel wordt steeds grondig geëvalueerd en zal vanaf 2016 hopelijk door anderen kunnen worden gefinancierd.

Financieel bestuurlijke thema's

Fondswerven: inzicht en overleg

Een schenker die voldoende geïnformeerd is kan spontaan tot een schenking komen, al of niet met een aangegeven bestemming, maar niet zelden is persoonlijk overleg gewenst. Overleg kan plaats vinden op initiatief van de schenker of op initiatief van de stichting. Dit gebeurt bijvoorbeeld als iemand blijk heeft gegeven van bijzondere interesse in bepaalde projecten. Het gesprek gaat soms over eenmalige schenkingen, soms over een periodieke schenking, dan weer over een

legaat of over de zorg voor de gehele nalatenschap en soms over de verzorging van de uitvaart. Uit dit soort persoonlijk overleg kunnen intieme banden groeien, die bij de uiteindelijke besteding van de fondsen waardevol blijken. Immers, iedere steun aan de Iona Stichting, is behalve geld, ook een bewuste intentie en daarmee een spiritueel gegeven, dat op basis van overleg zijn werking kan hebben. Maar ook spontane schenkingen ervaren wij als een stimulans voor ons werk. Fondswervende instellingen richten zich met openbare acties tot het publiek, waarbij de kosten van fondswerving met de opbrengsten verrekend kunnen worden. Bij de Iona Stichting is dit anders. Schenkingen komen voornamelijk binnen door persoonlijke contacten, waarin wezenlijke intenties worden aangegeven. De kosten van deze bijzondere vorm van aandacht laten zich niet berekenen, maar wij zijn dankbaar voor het feit dat schenkers ons werk belonen met nieuwe giften. In het totaal mochten wij in 2014 circa 1,4 miljoen euro aan schenkingen en nalatenschappen ontvangen. Elke bijdrage, groot of klein, heeft betekenis voor ons.

Fondsen: werkfondsen en fondsen op naam

Het werd al even genoemd elke schenking, elke aanvraag en elke toekenning wordt zorgvuldig geadmistreerd in de boekhouding en in de projectadministratie *Kristal*. Financiële exactheid is vanaf de oprichting een basisbeginsel van de Iona Stichting. Dit hangt samen met het serieus nemen van de idealen van de schenkers en de idealen van de aanvragers. Willen wij die intenties bewust opnemen en verwerken, dan moeten wij die ook zorgvuldig administreren. Hiervoor is een tamelijk ingewikkeld systeem in de boekhouding nodig. Voor wie gewend is ermee om te gaan is dit geen probleem. Als u echter voor het eerst kennis maakt met het fondsenoverzicht in onze jaarrekening zult u enige concentratie nodig hebben om het te doorzien. En dan nog hebben wij het overzicht sterk vereenvoudigd: alle individuele fondsen op naam, verbonden aan schenkers waarmee wij overleg plegen omtrent de bestedingen, zijn in het fondsenoverzicht samengevat in slechts één regel: 'fondsen op naam'. Hieronder, bij fiscale aspecten, wordt beschreven hoe de schenker van een fonds op naam een vruchtbare relatie met Iona kan opbouwen via het overleg over de bestedingen.

Financieel beleid en begrotingsbeleid

Het meest wezenlijke deel van het financiële resultaat bestaat uit schenkingen en nalatenschappen. De schenkers geven hiermee niet alleen belangrijke financiële steun, maar ook een sterke morele kracht die ons motiveert. De stichting wordt door de schenkers gedragen. Dankzij onze schenkers voelen wij ons gesteund om jaarlijks een veel groter bedrag uit te geven dan de inkomsten uit vermogen zouden toelaten.

De beleggingsresultaten wisselen met de beursresultaten, maar door de jaren heen rekenen wij toch met een opbrengst van 4 à 5 %, zijnde sedert de eurocrisis circa € 500.000,-. Om de schommelingen in de beurskoersen op te vangen gebruiken wij een *egaliseringsreserve*. De schenkingen aan het *Fonds landbouwgronden* zijn in feite periodieke aflossingen van de koopsom, bestemd voor de opbouw van het eigen vermogen van de stichting. Meer dan de helft van het werk van het secretariaat betreft de reeds genoemde dienstverlening voor *initiatieven met een ideëel doel*. De salariëring van de directeur bouwt voort op zijn vorige functie conform de onderwijs cao, inclusief een pensioenbijdrage, zonder enige bonus of

toeslag. Bestuurders/toezichthouders ontvangen geen bezoldiging en declareren nauwelijks hun kosten. De financiële strategie en het begrotingsbeleid zijn bij de Iona Stichting gebonden aan een randvoorwaarde: de continuïteit van het secretariaat als dienstencentrum. Bij de oprichting werd bepaald dat het zogenaamde stamkapitaal altijd voldoende moet zijn om uit de opbrengst dit dienstencentrum te kunnen financieren. De gedachte is, dat onze eigen projecten en projecten van onze aanvragers in beginsel door de schenkers gefinancierd moeten worden en dit functioneert ook zo. De schenkingen kunnen voor 100% worden doorgegeven aan de doelen waarvoor ze bestemd zijn, zonder inhouding van kosten, zoals door veel andere fondsen wordt gedaan. Het dienstencentrum is immers al gefinancierd vanuit de inkomsten van het stamkapitaal. Inderdaad is de omvang van het stamkapitaal hiertoe ruim voldoende. De kosten van het secretariaat zijn vrij nauwkeurig in te schatten. Over de laatste zes jaren (dus inclusief de financiële crisis) waren de beleggingsresultaten gemiddeld twee- tot drie-maal hoger dan de kosten van het secretariaat, zodat aan de genoemde randvoorwaarde voldaan werd. Voorts zijn de kosten van onze eigen projecten vrij nauwkeurig in te schatten. Ook die kunnen uit de gemiddelde beleggingsresultaten gedekt worden. De financiële strategie en het begrotingsbeleid zijn overigens bij Iona een dienend en volgend, maar geen leidend beginsel. Het statutaire doel 'bevorderen van geestelijke, culturele en maatschappelijke ontwikkeling' staat voorop. De aanvragen worden getoetst op de eigen merites en voor zover mogelijk is het individuele oordeel over een project bepalend voor de toekenningen, niet een vastgelegd budget. Als het leven projecten op ons pad brengt waarvoor wij steun van anderen nodig hebben, trachten wij die te verkrijgen van particuliere schenkers of van collega stichtingen. De begroting functioneert in ons financiële beleid zo min mogelijk als een beperkend budget: wij houden onze handen vrij om zo veel mogelijk proactief in te spelen op de situatie die zich aandient. Wanneer een bepaald project niet kan worden gefinancierd, gaat de directeur gericht op zoek naar financiering vanwege het belang van dat specifieke doel. Het is, mag wel gezegd worden, een ambitieus beleid.

Onroerende zaken

Het huis van de Iona Stichting aan de Herengracht 276 te Amsterdam herbergt het secretariaat. Het huis aan de Eekhoornlaan 5a te Wageningen is beschikbaar voor Iona-initiatieven. Deze beide panden zijn in de jaarrekening pro memorie gewaardeerd, als zijnde in gebruik voor de doelstelling van de stichting. De landbouwgrond te Waddinxveen is aan de stichting geschonken ter versterking van het stamkapitaal op lange termijn. In beheer, onderhoud en verzekering van de onroerende goederen voorziet het secretariaat.

Verantwoord beleggen, beleggingsbeleid en Financiële Commissie

Verantwoord beleggen is een kwestie die ons intensief bezig houdt. People, Planet, Profit is een bekende trits, maar bij de Iona Stichting is de *Profit* ethisch van aard: het is *Toewijdingen Ethiek*. Wij zien verantwoord beleggen als een leerschool; als een ontwikkelingsproces met drie dimensies: verantwoord beleggen heeft milieu aspecten, sociale aspecten en ethische aspecten. In het beleggingsbeleid van de Iona Stichting is gekozen voor een vooruitstrevende koers met betrekking tot het beleggen in groene, duurzame en maatschappelijk verantwoorde ondernemingen. Onze vermogensadviseur is Double Dividend te Amsterdam. In de

Financiële Commissie van de Iona Stichting staan de voorzitter en de directeur de penningmeester terzijde bij het toezicht op de beleggingen. De vermogensadviseur rapporteert ieder kwartaal aan de Financiële Commissie, die de samenstelling van de portefeuille bewaakt en de prestaties van de vermogensadviseur evalueert. De vermogensadviseur is een expert op het gebied van verantwoord beleggen. In 2011 is de beleggingsportefeuille volledig herbelegd in fondsen die zo veel mogelijk rekening houden met de genoemde drie dimensies van verantwoord beleggen. Hierdoor blijft ook ons beleggingsbeleid in lijn met het statutaire doel van de stichting. In het beleggingsplan is de strategische middelenverdeling, de tactische marge, het gebruik van vreemde valuta, regionale spreiding, derivaten, het risicobeheer en het accent op duurzaamheid en maatschappelijk verantwoord ondernemen omschreven. Bij de strategische middelenverdeling is laatstelijk gekozen voor 55% aandelen, 30% obligaties en 15% alternatieve waarden. Koerswinsten en koersverliezen worden zichtbaar gemaakt in de jaarrekening en worden met het oog op de continuïteit van het stamkapitaal voor een deel toegevoegd of onttrokken aan een egalisatiereserve.

Fiscale aspecten

De Iona Stichting en haar schenkers worden in ruime mate gesteund door de fiscus. Ons beleid is hierop gericht. De *Geefwet* is per 1 januari 2012 in werking getreden met daarin een stimulans voor culturele doelen met de status van ANBI (Algemeen Nut Beogende Instelling). Voor de Iona Stichting is dat het geval. De genoemde stimulans laat toe om het totaal van uw schenkingen aan culturele doelen met een maximum van € 5.000,- te verhogen met 25%, zodat u bijv. voor € 1.000,- nu € 1.250,- mag aftrekken, en voor het maximum van € 5.000,- mag u € 6.250,- aftrekken. Hoe hoger uw belastingtarief, hoe meer u van de belasting terugkrijgt. Ook boven de genoemde grens van € 5.000,- is er zeer belangrijk belastingvoordeel te behalen, dat wel kan oplopen tot 50%, afhankelijk van uw belastbare som. Bij gewone schenkingen gelden voor de aftrekbaarheid de bekende grenzen van ten minste 1% en ten hoogste 11% van uw belastbare som. Die grenzen vervallen bij een jaarlijkse schenking voor minstens vijf jaar via een onderlinge akte. Zulke periodieke schenkingen zijn onbeperkt aftrekbaar voor de inkomsten belasting. Als u over vermogen beschikt waarvan u een deel kunt missen, kan deze vorm fiscaal zeer voordelig zijn. Vanuit onze fiscale deskundigheid kunnen wij u hierbij adviseren. Als iemand ruim voldoende vermogen heeft voor het levensonderhoud, dan kan een periodieke schenking er zelfs toe leiden dat de schenker in het geheel geen belasting meer verschuldigd is. Extra plezierig kan een periodieke schenking uitpakken waarin u deze aan uw fonds op naam bij de Iona Stichting richt: u kunt dan gebruik maken van het netwerk en de expertise van de stichting en overlegend en adviserend vorm geven aan het uitgavenbeleid vanuit uw fonds, waardoor zich een boeiend en vruchtbaar samenwerkingsverband met de Iona Stichting kan ontwikkelen. In de sfeer van de schenkbelasting en erfbelasting profiteren de schenkers en de Iona Stichting van een algehele vrijstelling voor ANBI stichtingen. De erfbelasting op een legaat aan kleinkinderen kan oplopen tot 36%, aan neven en nichten zelfs tot 40%, terwijl de Iona Stichting dankzij de ANBI status 0% betaalt. En aangezien de Iona Stichting als dienstenorgaan geen kosten in rekening brengt, kunnen schenkingen en legaten door Iona voor de volle 100% worden aangewend voor de door de schenker aangegeven doelen, voor zover die passen in de doelstellingen van de Iona Stichting. Ook voor bedrijven is de

schenkelbelasting gunstiger geworden. Schenken aan een ANBI als de Iona Stichting mag tot 50% (was 10%) van de winst afgetrokken worden, voordat de vennootschapsbelasting wordt berekend. Dit mag tot een maximum van € 100.000,-. De stimulans aan bedrijven laat zelfs toe om het totaal van schenkingen aan culturele doelen tot een maximum van € 5.000,- te verhogen met 50%, zodat bij een schenking van € 5000,- er € 7500,- afgetrokken mag worden. Boven de € 5000,- blijft dit maximum van € 2500,- gelden, zodat bij een schenking van € 7000,- er € 9500,- afgetrokken mag worden.

Algemeen bestuurlijke thema's; goed bestuur

Verantwoordelijk beleid

Verantwoordelijk beleid betekent bewustzijn ten opzichte van de cultuur de natuur en de sociale omgeving; ook hier herkennen wij het collegiale streven van het Earth Charter. Dit houdt in de bereidheid om verantwoording af te leggen aan schenkers, aan aanvragers en aan de belastingdienst. Wij leggen verantwoording af met ons jaarverslag, waarin naast het beleidsplan, ook het bestuursverslag, de jaarrekening, de plannen voor komend jaar, de begroting, en een overzicht van alle gesteunde projecten worden opgenomen. Het jaarverslag wordt aan schenkers en relaties gezonden, ter bespreking op de Iona Jaarvergadering. Bovendien wordt het jaarverslag gepubliceerd op onze website. Opmerkingen, vragen en voorstellen naar aanleiding van ons beleid zijn van harte welkom.

Projectevaluaties

Het ontwikkelen van een eigen evaluatiemethode, waarin de initiatiefnemer van een project goed in beeld komt en niet verdwijnt achter de gebruikelijke evaluatieformulieren, is inmiddels tot vast beleid geworden. Wij vragen nu systematisch aan de aanvragers om evaluaties in de eigen toon en stijl in te zenden. Dit kan allerlei vormen aannemen: bij een groot project misschien een rapport, of een verschenen boek, of een weblog, een filmpje, een fotoserie, of een link naar de eigen website. Bij vervolgaanvragen is de evaluatie van de vorige fase onmisbaar.

Evaluaties van bestuursleden, directeur en medewerkers

Een heldere structuur, transparante processen en het onderkennen van blinde vlekken bij directie en bestuurders gelden als kenmerken van *Goed Bestuur*. De zittingstermijn van bestuursleden is bij de Iona Stichting gemaximeerd tot de leeftijd van 70 jaar, met een verlengingsmogelijkheid van ten hoogste twee jaar. Gestreefd wordt naar een grote leeftijdsverspreiding binnen het bestuur. Zo hebben wij de gewoonte bestuursleden liefst al in hun studentenleeftijd aan te trekken. Jonge bestuursleden zijn instaat met hun onbevangenheid en soms met revolutionaire vragen de oudere bestuursleden bij de les te houden en onderwijl zelf ervaring op te bouwen. Oudere bestuursleden hebben het voordeel van hun ervaring en senioriteit. Voorts kent het bestuur een systeem van tweejaarlijkse interne evaluaties van directeur en alle bestuursleden. Deze onderlinge feedback op ons functioneren wordt goed voorbereid en functioneert als het stemmen van de instrumenten in een ensemble: na de stemming klinkt het zuiverder. Ook voor de kring van medewerkers worden evaluatierondes georganiseerd. De Iona Stichting als lerende organisatie is gericht op continue verbetering in de lopende zaken, in de

menselijke verhoudingen en de in aansluiting van ons beleid op de realiteit om ons heen. De stichting kent evaluaties van toegekende projecten, van studiebeurzen en promoties, van de eigen initiatieven, van de beleggingen en van de jaarrekening. Houden wij de samenhang tussen dat alles echter voldoende in het bewustzijn? Dat eist een speciale aandacht. Gemaakte fouten zien wij als leermoment. Daarom zijn wij dankbaar als ze gesignaleerd worden.

Structuur van de Stichting

De besluitvormingsstructuur bij de Iona Stichting is als volgt: het Dagelijks Bestuur (DB) behartigt de lopende zaken en neemt daarover namens het Algemeen Bestuur (AB) bindende besluiten. Dit model is in Engeland gebruikelijk, en wij ervaren dat het uitstekend functioneert. De bestuurskalender is op de website te vinden. Ignaz Anderson neemt als directeur deel aan alle beraadslagingen: maandelijks in het DB en elk kwartaal in het AB. Hij is verantwoordelijk voor de uitvoering van het werk, voor het secretariaat met vijf medewerkers, maar ook - en dat is uitzonderlijk - voor het uitvoerende werk van de bestuursleden. In het project Antroposofie & Samenleving is bestuurslid Clarine van Lookeren Campagne benoemd als projectleider. De directeur ziet erop toe dat dit niet tot belangenverstrengeling leidt. Mocht dit zich toch voordoen, dan zal hij een beroep doen op het AB. De penningmeester vormt met directeur en voorzitter een Financiële Commissie, die regelmatig met de vermogensadviseur als externe deskundige vergadert. De leden van het Dagelijks Bestuur zijn, naast de maandelijks vergaderingen vrijwel wekelijks actief in commissies, besprekingen met aanvragers, projectbijeenkomsten, openingen, representaties en intern beraad. De Iona Stichting kent geen bonussen of andere toeslagen en de bestuursleden ontvangen geen enkele bezoldiging. Wanneer een bestuurslid wordt aangesteld als projectleider is in die hoedanigheid wel bezoldiging mogelijk.

Transparantie, Jaarverslag, Jaarrekening en accountantsverklaring

Het beleid is uitdrukkelijk gericht op transparantie in structuur, werkwijze, verantwoording, beleidsplan, financiën, en bestedingen. Beleidsplan, jaarverslag en jaarrekening zijn via de website te raadplegen en worden op aanvraag toegezonden. De Jaarrekening is geheel ingericht volgens de Richtlijn 640 van Richtlijnen voor de jaarverslaglegging van de Raad voor de Jaarverslaglegging.

Samenwerking met andere instellingen

De stichting speelt een actieve rol in de Vereniging van Fondsen in Nederland (FIN), de belangrijkste brancheorganisatie voor vermogensfondsen, alsmede, op internationaal niveau in het vaste Stiftungentreffen van een groep Duitse, Zwitserse en Zweedse stichtingen. De directeur neemt deel aan het Landelijke Fondsenoverleg te Amsterdam. Hij speelt verder een coachende rol in samenwerkingsverbanden met onderwijsvernieuwers bij de ontwikkeling van een ander onderwijsparadigma. Vanzelfsprekend is er structureel en intensief contact met de Antroposofische Vereniging in Nederland, evenals met de Algemene Antroposofische Vereniging in het Goetheanum en de secties van haar Hogeschool in Zwitserland.

Nevenfuncties

Directeur **Ignaz Anderson**, pedagoog en voorheen verbonden aan de Vrije School te Den Haag, heeft een nevenfunctie als lid van de Raad van Toezicht van de GLS Treuhand e.V. Daarnaast is hij vriend van het Earth Charter en coach binnen Knowmads. Voorzitter **Désanne van Brederode** studeerde filosofie en is schrijver. Sinds 1994 publiceerde ze zestal romans. Ze geeft lezingen en schrijft geregeld artikelen in diverse tijdschriften en kranten. In 2012 verscheen bij uitgeverij Querido het boek *De Ziel onder de arm*. Daarnaast is zij bestuurslid van Het Syrische Comité in Nederland. Penningmeester **Jan Huïsmans** is organisatie adviseur, netwerkpartner bij Hasper en van der Torn en hij is voorzitter van de AIM, Academy for Integrative Medicine. Secretaris **Clarine van Lookeren Campagne** is werkzaam als organisatieontwikkelaar en coach. Daarnaast is zij bestuurslid van de Antroposofische Vereniging in Nederland. **Lili Chavannes** is theoloog, mediator en biografisch coach. Deze vier vormen het Dagelijks Bestuur binnen het Algemeen Bestuur.

Verdere Algemeen Bestuursleden zijn vice-voorzitter **Merlijn Trouw**, directeur-bestuurder van DeSeizoenen en penningmeester van de Academie Antroposofische Gezondheidszorg. **Dennis Kerkhoven** is meervoudig ondernemer. Als ontwikkel-partner is hij verbonden aan de Groene Zaak. Hij is gastdocent op Nyenrode, voorzitter van de stichting o.o, bestuurslid van de stichting Dirk III, bestuurslid van het International Insect Centre en is voorzitter van Kulturhus Haaften. **Maarten Roest Crollius** is directeur van de Vrije School Kennemerland / Kleverpark. **Jaap Sijmons** is advocaat-partner bij Nysingh advocaten-notarissenNV, hoogleraar aan de Universiteit van Utrecht en lid van de Gezondheidsraad. Daarnaast is hij voorzitter van de Antroposofische Vereniging in Nederland, bestuurslid van de Vereniging voor Gezondheidsrecht, redactielid van het tijdschrift voor Gezondheidsrecht en raadsheer plaatsvervanger van het Gerechtshof Amsterdam.

Verantwoord ondernemen?

De uitkeringsquote van de Iona Stichting als percentage van het vermogen is met 8,1% in 2014 hoog in vergelijking met andere fondsen in Nederland. Een zo hoog uitkeringspercentage kan een risico voor de continuïteit van de stichting meebrengen. Maar het is al gezegd, het bestuur hanteert continuïteit niet als een abstracte doelstelling. Wij vertrouwen liever op onze schenkers. Zolang de projecten die we ondersteunen of initiëren werkelijk waardevol zijn, mogen we hopen dat onze schenkers dit zien en ons niet in de steek laten. We beschouwen deze hoop als de basis van onze continuïteit. Tegelijkertijd moeten wij ook zuinig zijn. Dat is onze plicht jegens onze aanvragers. Het blijft een voortdurende evenwichtskunst. Belemmeringen voor het bereiken van de doelstellingen ervaart het bestuur vooral in de kleine omvang van de organisatie. Financiële uitdagingen zijn er ook, vooral als een project van hoge kwaliteit onze financiële draagkracht te boven gaat en wij ons tot het uiterste inspannen om hulp van particulieren of collega stichtingen te verkrijgen. Hun hulp stemt tot grote dankbaarheid.

Alle subsidies die de Iona Stichting heeft verstrekt zijn mogelijk gemaakt door grote en kleine schenkingen en nalatenschappen. Vrienden en schenkers uit het verleden en heden vormen de belangrijke pijlers voor onze financiële basis.

Schenkingen kunnen éénmalig worden gedaan, maar ook regelmatig. Schenkingen kunnen gericht zijn op speciale werkgebieden of geoormerkt worden voor bepaalde projecten. Ook kan de besteding worden overgelaten aan het bestuur. Schenkingen aan de Iona Stichting zijn aftrekbaar voor de inkomstenbelasting onder de post giften.

Periodieke schenkingen: Veelvuldig wordt bij regelmatige schenkingen gebruik gemaakt van een notariële akte. Daarbij neemt de schenker zich voor om gedurende tenminste vijf achtereenvolgende jaren een bepaald bedrag over te maken. Deze bedragen zijn geheel aftrekbaar van uw belastbare som als periodieke giften; dankzij de nieuwe Geefwet voor een culturele instelling als de Iona Stichting, zelfs tot 125% van uw schenkingen (maximaal € 5000,-).

Meer informatie: Mocht u nog vragen hebben over periodieke schenkingen, legaten of testamenten, dan kunt u contact opnemen met ons secretariaat: 020 6233 353.

IONA STICHTING

Herengracht 276

1016 BX Amsterdam

Telefoon: +3120 6233 353

Fax: +3120 6274 856

E-mail: iona@iona.nl

Web: www.iona.nl

ING, IBAN: NL88 INGB 0001 6389 00

Triodos Bank, IBAN: NL23 TRIO 0212 1898 40

ABN AMRO, IBAN: NL58 ABNA 0250 0571 74

COLOFON

Foto's: geleverd door de aanvragers van de projecten, of uit Iona-archief

Ontwerp: Gerard Bik, Den Haag

Vormgeving: Erik Cox, Den Haag

Druk: Zijlstra Drukkerij, Woerden

Papier: Biotop - FSC Mix Credit

Oplage: 750 exemplaren

Februari 2015

